

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
на тему:

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МІСТА

Студентки 2-го курсу ОР «Магістр» денної
форми навчання
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-наукової програми
«Публічні фінанси»
Федик Єлизавети Геннадіївна

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Наконечна Юлія Леонідівна

Засвідчую, що в цій дипломній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних посилань

Студентка _____

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри
фінансів від «___» травня 2022 р., протокол № ___.

Завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук, професор
Лютий Ігор Олексійович _____

Київ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МІСТА	6
Висновки до Розділу 1	10
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ТА НАПРЯМКІВ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НА РОЗВИТОК МІСТА (на прикладі м. Києва).....	12
2.1. Структура та динаміка доходів та пріоритети фінансування видатків бюджету розвитку	12
2.2. Удосконалення планування фінансування розвитку міста.....	22
Висновки до Розділу 2	35
РОЗДІЛ 3. БЮДЖЕТ УЧАСТІ.....	38
Висновки до Розділу 3	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Наразі у нашій країні уже не постають сумніви щодо необхідності й актуальності планування діяльності на місцевому рівні. В Україні, за прикладом усіх розвинутих країн світу, дуже стрімко проходить розвиток та впровадження стратегічного підходу щодо планування сталого розвитку територій. Це пов'язано із позитивною стороною цього методу для усіх головних членів даного процесу (влада, підприємницькі структури, територіальні громади).

Наразі відбувається кардинальна зміна функцій, які запроваджуються під час процесу планування, змінюється власне значення планування в системі місцевого управління. Воно усе більшою мірою починає виконувати роль інструмента збільшення конкурентної спроможності регіонів та територій, засобу об'єднання різних суб'єктів розвитку територій довкола довгострокових пріоритетів та нових цінностей. Дана активізація діяльності з планування, з однієї сторони, являється наслідковою сходинкою розвитку окремих територій і регіонів, з іншої – бажанням регіонів віднайти адекватні інструменти, що зможуть надати допомогу у пошуку відповіді на виклики новітнього світу, що зазнав глобалізації, коли значно прискорюються різні зміни, зокрема, економічні, політичні, екологічні, технологічні, соціальні тощо. Розвиток інформаційного суспільства є додатковим виміром глобалізації, який виробляє нові значні за кількістю види діяльності, що керівникам слід брати до уваги для досягнення мети сталого місцевого розвитку.

Різні аспекти фінансового забезпечення розвитку міста розкриваються у працях С.Я. Боринець, З. С. Варналій, Л. М. Демиденко, С. С. Ключка, К.В. Коваленко, Д. А. Локтіонова, І. О. Лютий, А. Ляпіна, Н. С. Медведкова, Ю. Л. Наконечна, С.В. Онищенко, Ю. В. Петленко, І.В. Савич, В. М. Федосов, В.П. Чекановський, І.О. Дробота, О.Ю. Лебединської, В.В. Мамонової, О.О. Підкуйка та ін.

Проблематиці правового статусу територіальних громад приділяли увагу М.О. Баймуратов, П.В. Ворона, А.Р. Крусян та ін. Історичні та сутнісні аспекти

становлення територіальних громад у системі місцевого самоврядування розглядали В.М. Вакуленко, В.В. Кравченко, І.В. Козюра, В.С. Куйбіда, Ю.П. Сурміна та ін. Конкурентоспроможність територіальних громад досліджували О.І. Васильєва, І.О. Дегтярьова, Я.Ф. Жовнірчик, А.П. Лелеченко та ін.

В наш час вчені займаються дослідженням фінансового забезпечення місцевого самоврядування, розвитку територій, соціально-економічного розвитку міст, територіальних громад, органів місцевої влади (самоврядування) тощо. Крім того, теоретичні та практичні засади формування фінансової політики розвитку територіальних громад розкриваються в працях О.І. Васильєвої, В.М. Вакуленка, Н.М. Гринчук, Т.М. Дерун та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є узагальнення теоретичної концепції, визначення сучасного стану та розроблення пропозицій щодо фінансового забезпечення розвитку міста. Зважаючи на це, можна виокремити наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи фінансового забезпечення розвитку міста;
- проаналізувати джерела фінансування та напрямки використання бюджетних коштів на розвиток міста (на прикладі м. Києва);
- дослідити структуру та динаміку доходів, а також пріоритети фінансування видатків бюджету розвитку;
- визначити можливість удосконалення планування фінансування розвитку міста;
- визначити стан основних показників боргової політики України;
- визначити сутність та основні характеристики бюджету участі.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є фінансове забезпечення розвитку міста.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти щодо фінансового забезпечення розвитку міста Києва.

Інформаційна база. Інформаційною базою дипломної роботи є підручники, статті, монографії, нормативно-правові документи, матеріали конференцій, статистичні дані, дані з мережі Інтернет: законодавство України

та інших країн, дані порталу Міністерства Юстиції, Європейської комісії, Мінфіну, ОЕСР, Державної служби статистики України тощо.

Методологічна основа. Методологічну основу кваліфікаційного дослідження склав діалектичний метод наукового пізнання, комплексний і системний підходи до аналізу теоретичних аспектів створення та керування боргом держави, в межах котрого у роботі застосовуються метод графічного зображення, статистичні прийоми групування, методи аналізу та синтезу.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури (55 найменувань) та додатків. Містить 9 рисунків і 10 таблиць. Основний текст роботи викладено на 62 сторінках комп'ютерного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МІСТА

Найголовнішим показником успішності влади на місцях в першу чергу є обсяг фінансових ресурсів, які вона має у розпорядженні задля реалізації функцій держави за час окреслений бюджетним періодом.

Згідно зі ст. 9 Бюджетного кодексу України (БК) закріплено, що доходи бюджету класифікуються за наступними розділами [15]:

1. податковими надходженнями є визначені Законами України (ЗУ) стосовно оподаткування загальнодержавні й місцеві збори та податки;
2. неподаткові надходження складаються з: доходів від некомерційної господарської діяльності; адміністративних платежів та зборів; доходів від діяльності підприємства та власності; інших неподаткових надходжень.
3. Трансфертами є кошти, що були отримані від інших інституцій державної влади, органів місцевого самоврядування, інших міжнародних організацій чи держав безоплатно й безповоротно;
4. дохід від операцій з капіталом.

В відповідності до п. 2 ст. 2 БК: «Бюджетами місцевого самоврядування являються бюджет територіальної громади села, його об'єднання, селища, міста (зокрема район у місті), бюджет об'єднаної територіальної громади (ОТГ), що були створені відповідно до закону та перспективного плану формування територій громад» [6].

Відповідно до п. 34 ст. 2 БК: «Сукупність бюджетів місцевого самоврядування разом з бюджетами Автономної Республіки Крим (АРК), районними й обласними бюджетами створює місцеві бюджети в нащій країні» [52].

Надалі варто навести аналіз, які саме доходи місцевих бюджетів під виглядом податкових надходжень здатні потрапляти під розпорядження представників місцевої влади. І крім того, які саме повноваження відносно змін складників місцевих зборів та податків їм делегує держава.

Основним класифікаційним поділом податків є поділ на [31]:

- загальнодержавні – податки та збори, що встановлені Податковим кодексом України (ПК) і являються обов’язковим платежем на всій території країни, окрім визначених БК випадків;
- місцеві – збори й податки, які встановлюються у відповідності до списку і у межах граничних розмірів ставок, що визначені ПК, рішенням селищної, сільської, міської ради і також радою об’єднаної територіальної громади, яка створена відповідно до закону та перспективного плану формування територій громади, у межах її повноважень та являються обов’язковими до оплати на території певної територіальної громади.

Відповідно до ст. 9 ПК загальнодержавні збори та податки складаються з: податку на доходи фізичних осіб (ПДФО); податку на прибуток компаній; акцизного податку; податку на додану вартість; екологічного податку; рентної плата та мита [11].

Частка загальнодержавних зборів та податків відноситься до місцевих бюджетів у визначених пропорціях (Додаток А).

Структуру видатків і доходів бюджету району у місті (у разі створення районів) визначає міська рада згідно з повноваженнями, що були передані районній від міської ради. У випадку коли району в місті підпорядковані адміністративно інше селище, село чи місто, то у такому разі склад видатків та доходів бюджету такого селища, села чи міста, обсяг міжбюджетних трансфертів зазначаються в порядку, що затверджений міською радою, при цьому врахувавши повноваження певної місцевої ради [13].

Згідно зі Спеціальним фондом місцевого бюджету, до нього зараховують 80% від екологічного податку (окрім екологічного податку, зазначеного ст. 29 ПК), зокрема: до сільського, селищного, міського бюджету, бюджету ОТГ – 25%, обласного бюджету та бюджету АРК – 55%, бюджету міста Києва та міста Севастополя – 80% [6].

Слід зазначити, що із 1 січня 2018 року до місцевого бюджету будуть зараховувати [54]:

- 5% плати за ренту за використання надр задля видобутку природного газу, нафти і газового конденсату (окрім плати за ренту за використання надр у межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони країни), із яких 2% – обласному бюджету та 3% – бюджету міста обласного значення, об'єднаної територіальної громади та району (2% – до районних бюджетів, 1% – до сільських, міських і селищних бюджетів, що відносяться до району);
- 100% єдиного податку, який оплачують платники єдиного податку четвертої групи (виробники сільськогосподарської продукції).

За період 2018 – 2019 років була збережена норма відносно зарахування 13,44% від акцизного податку із пального до місцевого бюджету згідно з нормами Постанови Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 року № 96 «Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування» [30]. Від 2020 року 100% з акцизного податку від пального згідно з нормами БК будуть зараховані до спеціального фонду бюджету держави.

Із наведеної інформації можна зрозуміти, що доход місцевого бюджету в частині загальнодержавних зборів та податків являється значенням, на яке місцева влада не здатна безпосередньо впливати. Іншими словами, складники зборів та податків (податкові пільги, ставка тощо) і пропорції, за якими відбувається розподіл надходжень визначені централізовано. Однак дії націлені на опосередкований вплив (бажання створити робочі місця, підвищити інвестиційну привабливість території, контролювати застосування природних ресурсів тощо) на місцевому рівні спроможні гарантувати ріст доходу місцевого бюджету у цілому.

Використання непрямих методів збільшення податкового доходу місцевого бюджету є у повній мірі актуальним та виправданим відносно до місцевих податків і зборів, які складаються з [4]:

1. місцеві податки:

- податку на майно (відноситься податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок та плата за землю);
- єдиного податку.

2. місцеві збори:

- збіру на місця для паркування транспорту;
- туристичного збору.

Однак, саме у частині місцевих зборів та податків місцева влада володіє певною самостійністю. Очевидно, що встановлення місцевих зборів і податків, що є непередбачені ПК, є забороненим.

До місцевого бюджету об'єднаної територіальної громади відносять податкові надходження, до яких відносяться [52]:

- 1) податок на доходи фізичних осіб – 60%;
- 2) екологічний податок – 25%;
- 3) акцизний податок з реалізації підакцизних товарів – 5%;
- 4) єдиний податок, включно із податком, що сплачується платниками четвертої групи – 100%;
- 5) акцизний податок з пального – 13,44%;
- 6) податок на прибуток фінансових установ у комунальній власності та підприємств – 100%;
- 7) податок на майно (включно з нерухомістю, землею, транспортом) 100%;
- 8) туристичний збір;
- 9) збір за місця паркування транспортних засобів;
- 10) плати від ренти за використання надр (зокрема задля видобутку корисних копалин), за спеціальне застосування водних і лісових ресурсів та водних об'єктів.

Бюджетом розвитку міського бюджету вважають план створення та застосування коштів, які спрямовують на впровадження планів із соціально-економічного розвитку міста, що є пов'язаними з інвестиційною та інноваційною діяльністю [23].

Склад надходжень до бюджету розвитку бюджету міста є наступним [18]:

- 1) кошти від відчуження майна, що знаходиться у комунальній власності, зокрема, від продажів земельних ділянок, призначення яких не є сільськогосподарським;
- 2) дивіденти, нараховані на акції (паї, частки) господарського товариства, які належать міській громаді;
- 3) кошти, що мають бути передані з іншої частини міського бюджету відповідно до рішення міської ради;
- 4) запозичення, здійснені в порядку, що визначений БК й іншими ЗУ;
- 5) субвенції з інших бюджетів на здійснення проектів з інвестування.

Витрати бюджету розвитку бюджету міста складаються із [10]:

- 1) погашення основної суми боргу міського самоврядування;
- 2) капітальних вкладень;
- 3) внесків органів міського самоврядування до статутних фондів суб'єктів підприємницької діяльності.

Отже, посеред різноманітних статей видатків бюджету міста міська рада найбільш вільно здатна керувати саме бюджетом розвитку. У бюджеті розвитку передбачені кошти для впровадження проектів, за які проголосувало більше число мешканців міста у межах Громадського бюджету, і також кошти на інші заходи, визначені місцевою владою.

Висновки до Розділу 1

Підсумовуючи результати дослідження теоретичних основ фінансового забезпечення розвитку міста, сформулюємо такі висновки:

- 1) Бюджетами місцевого самоврядування являються бюджет територіальної громади села, його об'єднання, селища, міста (зокрема район у

місті), бюджет ОТГ, що були створені відповідно до закону та перспективного плану формування територій громад.

Сукупність бюджетів місцевого самоврядування разом з бюджетами АРК, районними й обласними бюджетами створює місцеві бюджети в нащій країні.

2) Основним класифікаційним поділом податків є поділ на: загальнодержавні – податки та збори, що встановлені ПК і являються обов'язковим платежем на всій території країни, окрім визначених БК випадків; місцеві – збори й податки, які встановлюються у відповідності до списку і у межах граничних розмірів ставок, що визначені ПК, рішенням селищної, сільської, міської ради і також радою об'єднаної територіальної громади, яка створена відповідно до закону та перспективного плану формування територій громади, у межах її повноважень та являються обов'язковими до оплати на території певної територіальної громади.

3) Доход місцевого бюджету в частині загальнодержавних зборів та податків являється значенням, на яке місцева влада не здатна безпосередньо впливати. Іншими словами, складники зборів та податків (податкові пільги, ставка тощо) і пропорції, за якими відбувається розподіл надходжень визначені централізовано. Однак дії націлені на опосередкований вплив (бажання створити робочі місця, підвищити інвестиційну привабливість території, контролювати застосування природних ресурсів тощо) на місцевому рівні спроможні гарантувати ріст доходу місцевого бюджету у цілому.

4) Бюджетом розвитку міського бюджету вважають план створення та застосування коштів, які спрямовують на впровадження планів із соціально-економічного розвитку міста, що є пов'язаними з інвестиційною та інноваційною діяльністю

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ТА НАПРЯМКІВ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НА РОЗВИТОК МІСТА (на прикладі м. Києва)

2.1. Структура та динаміка доходів та пріоритети фінансування видатків бюджету розвитку

Доходи бюджету Києва на 2022 рік було заплановано на суму майже 69 млрд грн, зокрема субвенції та дотація з державного бюджету 8,9 млрд грн. Доходи загального фонду бюджету міста (без врахування трансфертів із державного бюджету) були заплановані в сумі 62,5 млрд грн, що на 2,3 млрд грн більше планових показників 2021 року. Доходи спеціального фонду – 6,5 млрд грн [26].

Доходи бюджету розвитку у 2022 році склали 1,2 млрд грн. Для порівняння доходи бюджету розвитку у 2020 році склали 0,7 млрд грн, у 2021 році – 0,9 млрд грн [26].

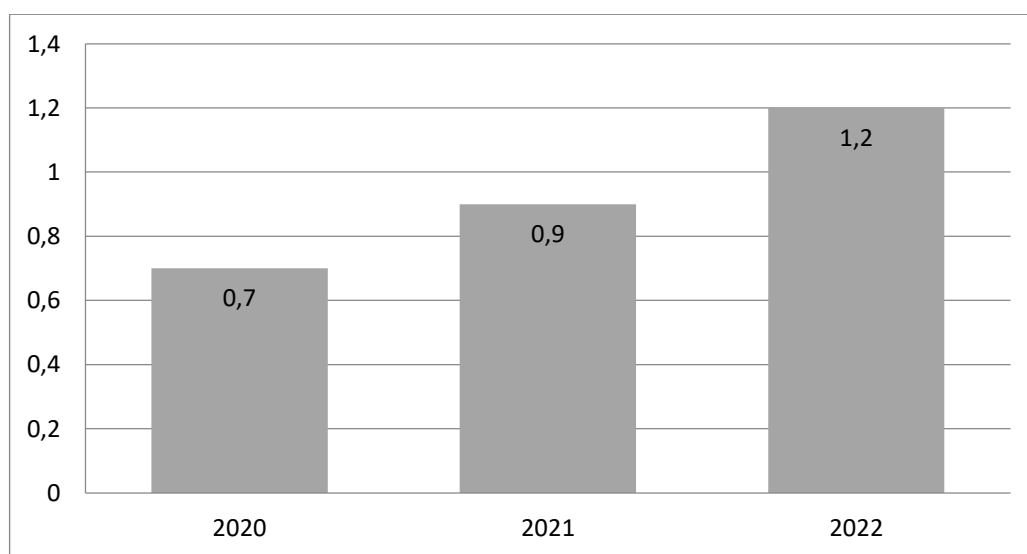

Рис. 2.1. Динаміка доходів бюджетів розвитку 2020-2022 роки (млрд грн)
Джерело: побудовано автором на основі [33]

Якщо розглядати структуру доходів бюджетів розвитку за 2020-2022 роки, то можна зазначити, що у 2020 році найбільшими джерелами доходу були неподаткові надходження – 285 млн грн, доходи від операцій з капіталом – 415 млн грн, кошти від продажу землі і нематеріальних активів – 330 млн грн та інші неподаткові надходження – 280 млн грн (таблиця 2.1).

У 2021 році найбільшими джерелами доходу були доходи від операцій з капіталом – 949,7 млн грн та кошти від продажу землі та нематеріальних активів – 849,7 млн грн. Інші неподаткові надходження не були джерелом доходу бюджету розвитку у 2021 році [25].

Найзначнішими джерелами доходу у 2022 році стали також доходи від операцій з капіталом – 1,17 млрд грн, кошти від продажу нематеріальних активів та землі – 877 млн грн (рис 2.2).

Таблиці 2.1

Джерела доходів бюджетів розвитку за 2020-2022 роки (млн грн)

	Джерела доходів	2020	2021	2022
1	Неподаткові надходження	285	10	10,034
2	Доходи від власності та підприємницької діяльності	5	10	10
3	Доходи від операцій з капіталом	415	949,7	1177,2
4	Надходження від продажу основного капіталу	85	100	300
5	Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	330	849,7	877,2
6	Інші неподаткові надходження	280	0	0,034
	Всього	700	959,7	1187,234

Джерело: побудовано автором на основі [28]

Видатки у 2022 році повинні були скласти 67 млрд грн, зокрема видатки загального фонду – 49,038 млрд грн та видатки спеціального фонду – 18,04 млрд грн [26].

Найбільше коштів місто планувало спрямувати на освіту, транспорт та дорожнє господарство, охорону здоров'я, житлово-комунальне господарство, соціальний захист.

Основним напрямом фінансування стала б сфера освіти – на неї виділили 26,4 млрд грн або понад 39% усіх видатків бюджету Києва. На транспорт та дорожнє господарство в кошторисі Києва було передбачено 12,9 млрд грн або 19,5% бюджету міста. На охорону здоров'я – 5,9 млрд грн, соціальний захист – 5,4 млрд грн, ЖКГ – 5,7 млрд грн, культуру і мистецтво – понад 1,5 млрд грн, фізичну культуру і спорт – понад 1,4 млрд грн (таблиця. 2.2).

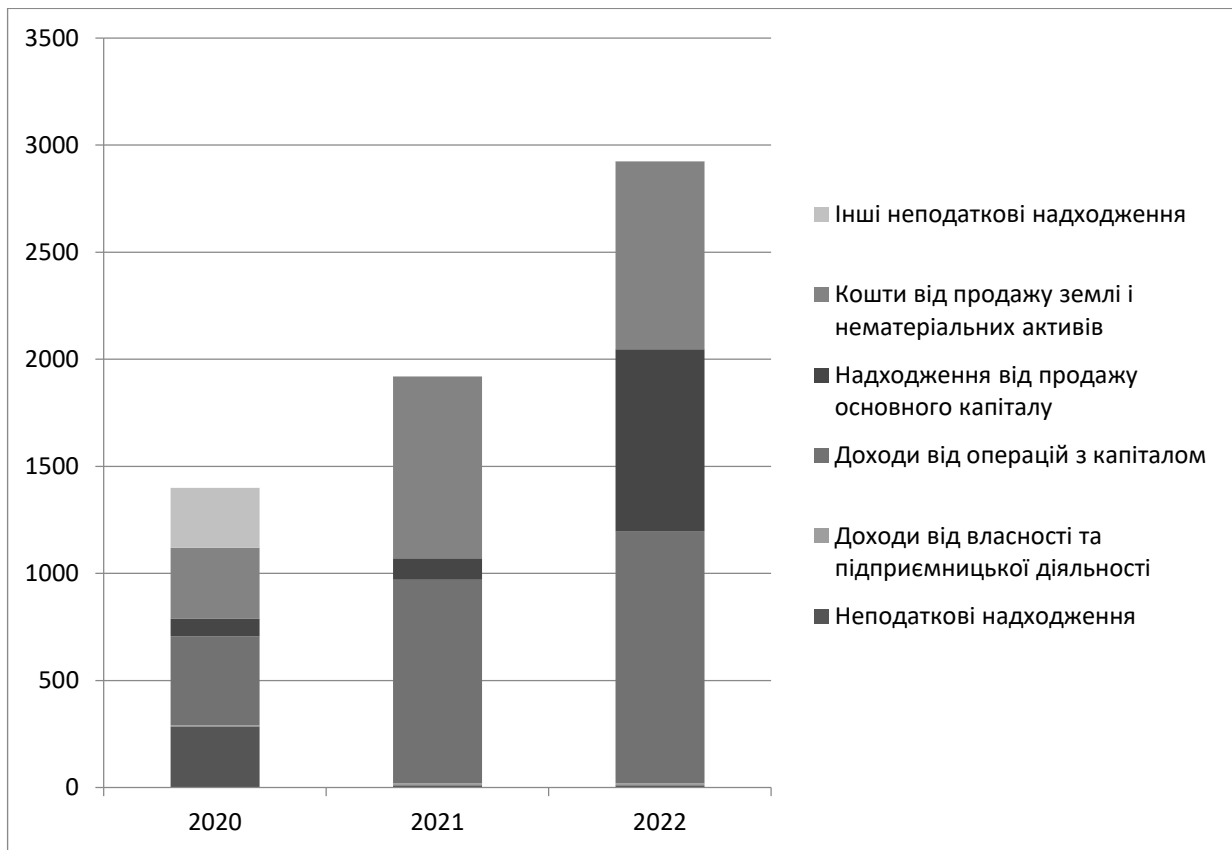

Рис. 2.2. Структуру доходів бюджетів розвитку за 2020-2022 роки (млн грн)

Джерело: побудовано автором на основі [25]

Державним бюджетом на 2022 рік також були передбачені субвенції з державного бюджету в сумі 8,8 млрд грн та 81 млн грн додаткової дотації як наслідок визначених державою податкових пільг при сплаті земельного податку суб'єктам літакобудування і космічної діяльності [33].

Якщо порівняти видатки бюджету Києва на 2021 та 2022 роки, то можна зазначити, що менше фінансування порівняно з минулим роком отримали статті бюджету (млн грн): транспорт, дорожнє господарство, зв'язок (6461,9), інша економічна діяльність (376,1), охорона здоров'я (741,0), ЖКГ (635), культура (364,2). Більше фінансування отримали такі статті видатків бюджету (млн грн): обслуговування боргу (566,3), освіта (1799,2), соціальний захист (141,3). Зазнали невеликих змін у фінансуванні у бік збільшення чи зменшення такі статті: обласні надходження бюджетних установ, інші видатки, державне управління, ЗМІ, фізична культура (рис 2.3).

Фінансування статей бюджету міста Києва на 2021 та 2022 роки (млн грн)

	Статті бюджету	2021	2022	2021	2022
		млн грн	млн грн	%	%
1.	Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок	19447,4	12985,5	26,7	19,5
2.	Інша економічна діяльність	1653,4	1277,3	2,3	1,9
3.	Обслуговування боргу	405,5	971,8	0,6	1,5
4.	Обласні надходження бюджетних установ	2165,6	2139,8	3,0	3,2
5.	Інші видатки	339,8	387,7	0,5	0,5
6.	Державне управління	2432,0	2416,8	3,3	3,7
7.	Освіта	24696,3	26495,5	33,8	39,4
8.	Охорона здоров'я	6673,1	5932,0	9,1	8,9
9.	Соціальний захист	5261,8	5403,1	7,2	8,1
10.	ЖКГ	6383,0	5748,0	8,8	8,6
11.	Культура	1918,4	1554,2	2,6	2,3
12.	ЗМІ	178,7	195,1	0,2	0,3
13.	Фізична культура	1418,6	1441,0	1,9	2,2
	Всього	72973,6	66977,5	100	100

Джерело: складено автором на основі [26]

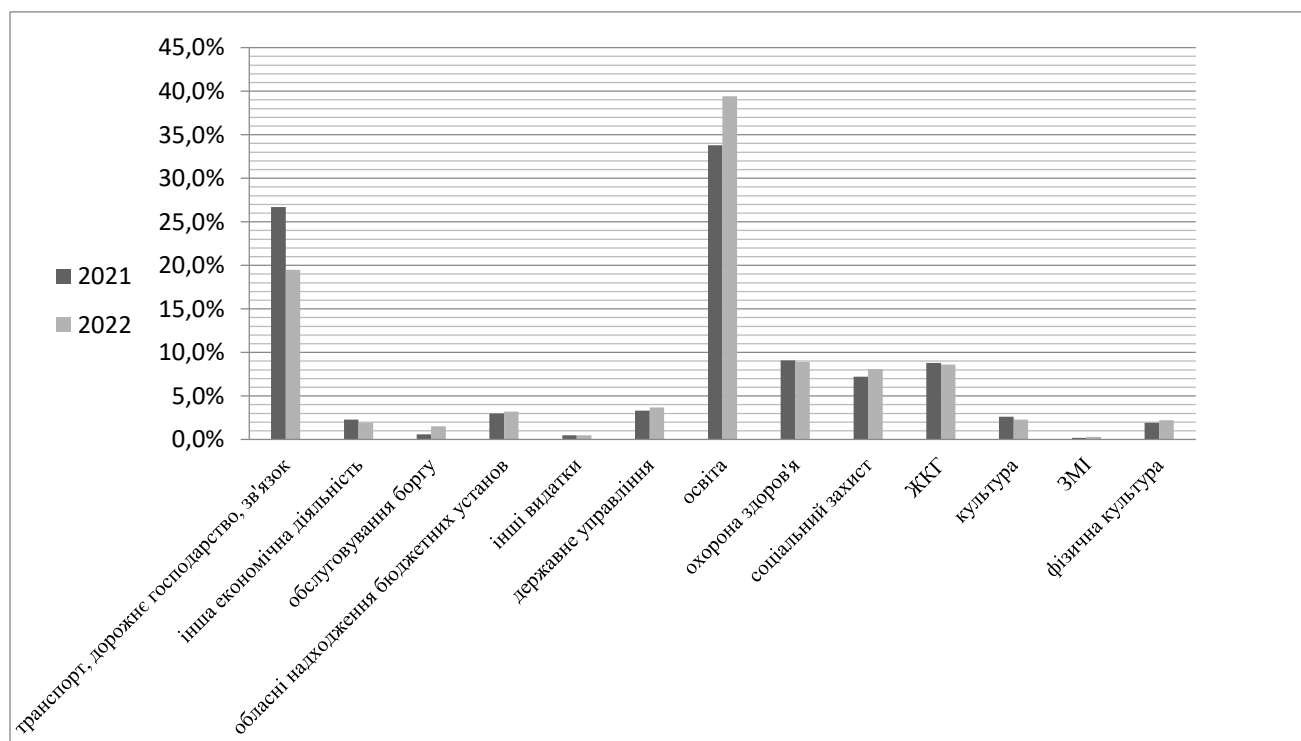

Рис. 2.3. Динаміка фінансування статей бюджету міста Києва на 2021 та 2022 роки (млн грн)

Джерело: складено автором на основі [26]

Фінансування бюджету розвитку міста Києва на 2020-2022 рік

	Статті бюджету	2020	2021	2022
Фінансування бюджету за типом кредитора				
1.	Внутрішнє фінансування	15342,8	10241,8	13246,8
2.	Інше внутрішнє фінансування	- 1996,4	- 770	-
3.	Фінансування за рахунок випуску цінних паперів	- 1996,4	- 770	-
4.	Фінансування за рахунок позик банківських установ	-	-	- 257,1
5.	Фінансування за рахунок інших банків	-	-	- 257,1
6.	Погашено позик	-	- 770	- 257,1
7.	Одержано позик	1996,4		
8.	Фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів	13346,3	11011,8	13503,9
9.	Кошти, що передають з загального фонду бюджету в бюджет розвитку (спеціальний фонд)	13346,3	11011,8	13503,9
10.	Зовнішнє фінансування	-	- 1904,4	- 1726,1
11.	Позики, надані іноземними комерційними банками, іншими іноземними фінансовими установами	-	- 1904,4	- 1726,1
12.	Погашено позик		- 1904,4	- 1726,1
	Загальне фінансування	15342,8	8337,4	11520,7
Фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання				
1.	Фінансування за борговими операціями	- 1996,4	- 2674,4	- 1983,2
2.	Запозичення	- 1996,4	- 770	-
3.	Внутрішні запозичення	- 1996,4	- 770	-
4.	Короткострокові зобов'язання та векселі	- 1996,4	- 770	-
5.	Погашення	-	- 1904,4	- 1983,2
6.	Внутрішні зобов'язання	-	-	- 257,1
7.	Довгострокові зобов'язання	-	-	- 257,1
8.	Зовнішні зобов'язання	-	- 1904,4	- 1726,1
9.	Довгострокові зобов'язання	-	- 1904,4	- 1726,1
10.	Фінансування за активними операціями	13346,3	11011,8	13503,9
11.	Зміни обсягів бюджетних коштів	13346,3	11011,8	13503,9
12.	Кошти, що передають з загального фонду бюджету в бюджет розвитку (спеціальний фонд)	13346,3	11011,8	13503,9
	Загальне фінансування	15342,8	8337,4	11520,7

Джерело: побудовано автором на основі [28]

За даними таблиці 2.3, загальне фінансування бюджету розвитку міста Києва у 2022 році склало 11520,7 млн грн, що на 3183,3 млн грн більше ніж у

2021 році (8337,4 млн грн). У 2020 році фінансування бюджету розвитку склало 15342,8 млн грн, що було на 3822,1 млн грн більше ніж у 2022 році та на 7005,4 млн грн більше ніж у 2021 році.

Одним з найголовніших принципів у бюджетній системі в нашій країні є принцип збалансованості. Таким чином, Київ зобов'язаний досягати балансу у власному бюджеті, іншими словами «дозвіл на реалізацію витрат, зазначених у бюджеті мають бути відповідними до обсягів надходжень до бюджету» за один рік. У випадку коли видатки стають більші за доходи, то з'являється дефіцит бюджету. Задля гарантування досягнення балансу в бюджеті місту слід підвищити доходи та/або знизити видатки. Аби позбавитися бюджетних прогалин, члени правління час від часу звертаються до короткотермінових рішень щодо змінення ситуації, для прикладу: отримати одноразові доходи (продаж нерухомості, землі чи інших активів), що покращують доходність поточного бюджету, проте такі активи після цього неможливо стане реалізувати у майбутньому. Саме задля підтримки стабільності у фінансовій ситуації місту Києву варто працювати над розробкою і впровадженням довготермінової стратегії розвитку міста, використовуючи при цьому надійні джерела надходжень. Найважливішим політичним документом, що є розробленим і схваленим міською владою є саме бюджет столиці. До інших важливих документів даного рівня відносять Стратегію середньострокового розвитку та Генеральний план розвитку міста Київ [1].

Розроблення Генерального плану столиці відбувається відповідно з рішенням міської ради Києва від 18.09.2008 р. № 262/262 «Про розробку нового Генерального плану розвитку міста Києва та його приміської зони до 2025 року» та Указом Президента України № 157/2008 «Про невідкладні заходи щодо розвитку міста Києва» [9].

Відповідно до ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності», Генеральним планом населеного пункту являється основний вид документації містобудування на місцевому рівні, призначений задля допомоги у

функціонуванні довгостроковій стратегії забудови й планування територій населеного пункту [20].

Головною метою Генерального плану є виявлення ресурсів (природні, виробничі, трудові, науково-технічні, інтелектуальні тощо) задля гарантування економічно, екологічно і соціально збалансованого сталого міського розвитку, створення повноцінного життєвого середовища задля поточного й наступних поколінь та економічного потенціалу, щоб вдосконалити соціальну, виробничу, транспортну, комунікативно-інформаційну, інженерну, екологічну інфраструктуру, поліпшити умови відпочинку, оздоровлення і проживання, зберегти та збагатити біологічне різноманіття і культурну спадщину [9].

Характеристика сильних і слабких сторін та основні положення Генерального плану міста Києва наведені в додатках (Додаток Б; Додаток В).

Стратегією розвитку міста Києва до 2025 (Стратегія-2025) року можна описати як головний довгостроковий документ, що окреслює найголовніші цілі й пріоритети розвитку Києва. Головна стратегічна мета у довгостроковому розвитку столиці це покращення умов проживання містян, якій притаманний економічний добробут і комфортне життя у Києві, місті, що має багату історію та культуру [29].

Середньостроковими програмними документами досягається впровадження Стратегії-2025. Це здійснюється наступними інструментами: Планами заходів із впровадження Стратегії, міськими цільовими програмами, програмами соціального і економічного розвитку міста Києва та іншими середньостроковими програмними документами [27].

План заходів являється розроблений у відповідності до цілей, які визначені Стратегією-2025, беручи до уваги передбачувані й існуючі проблеми та можливості розвитку київського регіону.

Планом заходів на 2021 - 2023 роки із впровадження Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року (План заходів 2021 - 2023) є план, що складений із програм регіонального розвитку, що спрямовані на досягнення оперативних і

стратегічних цілей та впровадження завдань, що визначені Стратегією-2025, та конкретизовані в технічних завданнях для проектів розвитку [29].

Програми Плану заходів 2021 - 2023 є відповідними до стратегічних цілей Стратегії-2025 [29]:

- 1 стратегічна ціль: Підвищити рівень конкурентної спроможності економіки у місті Києві;
- 2 стратегічна ціль: Підвищити комфорт життя містян у місті Києві;
- 3 стратегічна ціль: Зберегти історичну самобутність і забезпечити розвиток культури міста Києва.

Таблиця 2.4

Перелік програм Плану заходів 2021-2023 рр.

Стратегічні цілі		
Програма 1: Підвищити рівень конкурентної спроможності економіки у місті Києві;	Програма 2: Підвищити комфорт життя містян у місті Києві	Програма 3: Зберегти історичну самобутність і забезпечити розвиток культури міста Києва
Завдання для секторів міського розвитку		
1.1. Розвинути промисловість і підприємництво	2.1. Розвивати житлово-комунальне господарство	3.1. Зберігати історико-культурну спадщину
1.2. Проводити інвестування	2.2. Розвивати транспорт та міську мобільність	3.2. Розвивати культуру
1.3. Розвивати ринок праці	2.3. Надавати соціальну підтримку і допомогу	
1.4. Проводити розбудову міста та вдосконалити земельні відносини	2.4. Підтримувати охорону здоров'я та здоровий спосіб життя	
1.5. Покращити сферу туризму	2.5. Проводити екополітику та охорону довкілля	
	2.6. Розвивати публічний простір	
	2.7. Покращувати адмін. Послуги	
	2.8. Покращувати якість освіти	
	2.9. Дотримування норм безпеки та цивільного захисту	

Джерело: побудовано автором на основі [29]

Перелік технічних завдань для проектів розвитку погоджені з потенційними і наявними фінансовими ресурсами, націлені на застосування економічних потужностей регіону, збільшення його конкурентної спроможності на базі зовнішніх та внутрішніх факторів, гарантування безпечного й якісного середовища для проживання населення.

Виконання Плану заходів 2021 - 2023 відбудуватиметься шляхом реалізації проектів регіонального розвитку, що були обрані на базі конкурентної боротьби за допомогою робочої групи з вибору проектів розвитку.

У склад робочої групи ввійшли: 88 представників від державної і місцевої виконавчої влади й від комунальних підприємств (50% від загальної кількості); 34 представники від депутатів міської ради Києва (19% від загальної кількості); 54 представники від бізнесу, наукових установ та громадськості (31% від загальної кількості) [27].

Реалізація проектів регіонального розвитку має проходити за участі коштів з державного бюджету (у тому числі державний фонд регіонального розвитку), бюджету столиці, власних коштів компаній, установ і організацій, що представляють комунальну власність територіальної київської громади, коштів, залучених від інвесторів та інших коштів, що дозволені законом країни.

Впровадження Плану заходів 2021 - 2023 буде реалізовуватися обраними виконавцями – за допомоги структурних підрозділів виконавчого органу міської ради Києва (Київська міська державна адміністрація), за допомогою районних державних адміністрацій в місті Києві. Впровадженням Плану заходів 2021 - 2023 передбачено залучення установ, підприємств, та організацій комунальної власності територіальної громади м. Києва, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, жителів столиці, суб'єктів господарювання різних форм власності, громадських організацій та інших зацікавлених інституцій [29].

Під час відбору індикаторів результативності впровадження Плану заходів 2021 - 2023 відбулось врахування значеннь екологічного моніторингу [1]:

- викидів забруднюючих речовин, що поступають до атмосферного повітря за рік;
- частки утилізованих відходів (відносно до загального обсягу сворених відходів);
- забезпеченості зеленими зонами загального використання;
- частки спалених відходів (відносно до загального обсягу створених відходів);
- динаміки обсягів побутових відходів, що накопичені у спеціалізованих місцях, по відношенню до минулого року (розрахунок за об'ємом);
- частки окремо зібраних ТПВ за двоконтейнерною системою (відносно загального обсягу створених ТПВ);
- індексу забруднення атмосферного повітря (ІЗА) середній за містом.

Основні дані щодо програм плану заходів розвитку Києва на 2021-2023 роки представлені у додатках (Додаток Г).

Проаналізувавши Генеральний план розвитку Києва та План заходів на 2021 - 2023 роки можна зробити висновок, що вони є повноцінними, ефективними та готовими до провадження; вони відповідають принципам стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку:

- містять ясні цілі, втілення яких є першочерговим задля загальних результатів розвитку міста;
- підтримують громадську ініціативу;
- концентрують головні зусилля в потрібний час у потрібному місці;
- передбачають визначену гнучкість поведінки, аби застосовувати мінімальну кількість ресурсів задля досягнення максимальних результатів;
- визначають скоординоване керівництво;
- окреслюють коректний порядок дій;
- забезпечують гарантовані ресурси.

Слід також зауважити, що успішні стратегії місцевого розвитку визначаються такими ознаками [20]:

- підходом на базі широкої участі й партнерства;
- високим рівнем громадського консенсусу, ефективністю і діловим підходом;
- залученням значного числа зацікавлених сторін із всіх сфер суспільної життєдіяльності;
- використанням потужного аналітичного інструментарію;
- усвідомленням, що на успішність фази стратегічного планування має вплив якість попередньої фази процесу;
- загальною координацією процесу.

Задля удосконалення планування в майбутньому мною були сформовані принципи стратегічного планування сталого розвитку міста (Додаток Д). Ці принципи є універсальними та можуть слугувати для перевірки ефективності Плану та Стратегії розвитку міста.

2.2. Удосконалення планування фінансування розвитку міста

Слід окремо розглянути стратегічні цілі, які ставить перед собою Стратегія-2025 [40].

- 1) Стратегічна ціль: підвищити рівень конкурентної спроможності економіки міста Києва

Сектор 1.1. Розвинути промисловість та підприємництво.

Місто Київ являється головним економічним центром країни, його частина в ВВП України рівнялася ~20% у 2021 році. Аналіз економіки столиці показав, що її розвиток в останній час свідчив про нестійку динаміку, яка є підтвердженням різної адаптивності галузей господарства Києва до змін в соціально-економічній кон'юнктурі. Середній та малий бізнес спроможний стати одною із рушійних сил в підвищенні економічного потенціалу столиці.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Стимулювання розвитку інноваційно-орієнтованих промислових компаній у місті Київ

- просувати продукцію промислового комплексу столиці на зовнішньому і внутрішньому ринках.

2. Перетворення Київ на місто, що є відкритим для бізнесу

- створити сприятливі нормативно-правові умови задля розвитку підприємств;
- підвищити доступність та якість послуг міських органів влади задля бізнесу;
- сприяти покращенню інноваційного підприємництва.

Сектор 1.2. Проводити інвестування.

За останній час ми могли спостерігати ускладнення загального соціально-економічного стану в нашій столиці. У даному випадку інвестиції можуть слугувати рушієм розвитку у Києві. Задля досягнення цього Києву слід реалізувати дії стосовно покращення інвестиційного клімату та зайнятися просуванням власного інвестиційного потенціалу. Місто Київ все ще продовжує відставати від провідних міст у Східній Європі за положенням кумулятивних прямих сформованих іноземними інвестиціями в економіці Києва.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Залучити інвестиції до міста Києва

- поліпшити інвестиційний клімат у столиці;
- просувати інвестиційний потенціал міста;
- розробити новий інвестиційний процес в рамках виконавчих органів Києва.

Сектор 1.3. Покращувати ринок праці.

Через ускладнення соціально-економічних умов у країні, становище на ринку праці Києва за останні роки значно погіршилося, звідки з'явилася потреба у проведенні послідовної та зваженої політики, що буде націлена на підтримання зайнятості суспільства та створення умов задля збільшення заробітної плати.

Не звертаючи увагу на перманентне збільшення номінальної заробітної плати у місті Києві, за останній час можна було спостерігати значне зниження реальних її значень. Орім того, відбувалось зростання негативного розриву поміж кількістю зареєстрованих безробітних і наявністю робочих місць. У даних умовах столиця, крім розвитку економічної бази, щоб забезпечити додатковий попит на робочу силу, була націлена на проектування додаткових відповідних умов задля збільшення відсотка зайнятості та офіційної заробітної плати у столиці.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Підвищити рівень зайнятості мешканців у місті Києві

- створити додатковий попит на робочу силу;
- підвищити рівень обізнаності населення щодо можливостей на ринку праці;
- підвищити кваліфікацію робочої сили.

2. Створити умов задля збільшення офіційної заробітної плати міста Києва

- запровадити та розвинути в Києві цивілізований ринок праці (у т.ч. легалізувати трудові відносини та усунення заробітної плати з «тіньового сектору»).

Сектор 1.4. Проводити розбудову міста та покращити земельні відносини.

Наша країна значною мірою поступається сусідам щодо спроможності легко отримати дозволи на будівництво відповідно до даних рейтингу Doing Business. Складність економічної ситуації та зниження активності діяльності інвесторів стали наслідком зменшення кількості будівництв у столиці та збільшення кількості будівництва, що є незавершеним.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Забезпечити прозорість у сфері земельних відносин

- реформувати земельно-господарський устрій території столиці;

2. Гармонійно розвивати місто враховуючи інтереси бізнесу, влади і громади

- підвищити якість міського планування врахувавши потреби громади та сучасні європейські практики;
- впровадити прозору систему розвитку об'єктів міського простору;
- удосконалити контроль у сфері будівництва і земельних відносин.

Сектор 1.5. Покращити сферу туризму.

Відчутне зменшення туристів у столиці за останні роки є свідченням щодо необхідності провести політику стимулювання галузі туризму в місті Києві, що буде мати позитивний вплив на доходи місцевого бюджету. Впровадження новітнього підходу до стимулювання активності сфери туризму в столиці дасть можливість збільшити показник завантаженості номерного фонду колективних засобів розміщування, який за останній час мав тенденцію до зниження, але при цьому володіє значним потенціалом до зростання.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Збільшити кількість туристів

- просувати Київ як туристичний центр;
- розвивати подієвий та діловий туризм.

2. Збільшити тривалість та покращити комфорт перебування туристів

- удосконалити туристичну інфраструктуру;
- підвищити якість сервісу обслуговування туристів;
- розвивати туристичну пропозицію;
- підвищити рівень безпеки.

3. Вдосконалити нормативно-правову базу у сфері туризму

- розробити пропозиції стосовно внесення змін до законодавчих актів.

4. Підвищити ефективність керування туристичною сферою

- покращити координованість у сфері туризму;
- обмінюватись досвідом та співпрацювати;
- вдосконалювати системи аналізу й моніторингу розвитку туристичної сфери Києва.

2) Стратегічна ціль: підвищити комфорт життя містян у місті Києві.

Сектор 2.1. Розвивати житлово-комунальне господарство.

У довоєнний час більша частка комунальної інфраструктури столиці знаходилась у стані модернізації через високий рівень зносу. За останній час ми могли спостерігати тенденцію до зменшення використання ресурсів (електроенергія, вода та тепло), що пояснюється переліком факторів, у тому числі зменшенням виробничої активності та запровадженням обліку. Не беручи до уваги великий ресурс ОСББ, як інструменту контролю щодо рівня якості забезпечення комунальними послугами, темпів впровадження та цілісна оцінка їх функціонування в столиці залишаються низькими.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Підвищити ефективність застосування комунальної інфраструктури
 - проведення модернізації наявної та розбудова новітньої інфраструктури;
2. Підвищити ефективність використання енергоресурсів
 - заощадження енергії комунальним та бюджетним сектором;
 - заощадження енергії житловим господарством.
3. Покращити якість сервісу та вдосконалити систему самоврядного контролю у сфері житлово-комунальних послуг
 - гарантія правового забезпечення контрольної та регуляторної діяльності житлово-комунальної інспекції у столиці;
 - забезпечити подальший розвиток Центру комунального сервісу;
 - забезпечити відповідність якості комунальних послуг затвердженим нормам.
4. Залучати власників квартир до керування житловим фондом
 - залучати власників до керування житловим фондом, зокрема шляхом запровадження ОСББ.

Сектор 2.2. Розвивати транспорт та міську мобільність.

Число дорожньо-транспортних пригод (ДТП) в столиці за останній час мала тенденцію до зменшення. У цей же час спостерігалось збільшення відношення кількості потерпілих людей до всієї кількості ДТП. Крім того, розподілення поїздок відповідно до видів транспорту (modal split) в столиці мало великий потенціал до зростання відсотка велотранспорту.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Впровадити принципи сталої міської мобільності

- прийняти План сталої міської мобільності столиці;
- оптимізувати транспортний попит;
- оптимізувати транспортну пропозицію;
- проведення інформатизації транспортної системи;
- вдосконалити систему та порядок паркування;
- зменшити негативний вплив автомобільного транспорту на довколишнє середовище.

2. Підвищити безпеку дорожнього руху

- знизити кількість ДТП, травматизму і смертності.

3. Розвивати громадський транспорт і простір для переміщення пішоходів і немоторизованих транспортних засобів

- розвивати пішохідний простір;
- розвивати та популяризувати велосипедний рух;
- розвивати громадський транспорт та забезпечувати якісну транспортну пропозицію;
- впорядкувати ринок таксі.

4. Підвищити ефективність керування транспортною системою Києва

- змінити модель керування транспортною інфраструктурою Києва.

Сектор 2.3. Надавати соціальну підтримку і допомогу.

В столиці кожного року проводять політику в напрямку поліпшення ситуації в сфері соціального захисту населення, в тому числі зростають обсяги допомоги з боку держави мешканцям столиці, що потребують даної допомоги. У місті Києві кожного року нарощуються обсяги соціальної допомоги киянам-учасникам АТО і членам їхніх сімей, і крім того внутрішньо переміщеним особам.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Підвищити соціальну захищеність мешканців

- підвищити забезпеченість соціальною інфраструктурою;

- посилити співпрацю з приватним сектором, неурядовими і неприбутковими організаціями;
- забезпечити своєчасну та якісну матеріальну допомогу малозабезпеченим та незахищеним категоріям населення.

Сектор 2.4. Підтримувати охорону здоров'я та здоровий спосіб життя.

За останній час можна було спостерігати тенденцію до збільшення навантаження на амбулаторно-поліклінічні заклади і лікарняні столиці, що створювало потребу у розвитку інфраструктури охорони здоров'я міста Києва. Число лікарів столиці зростало за останні роки, що забезпечувало стабільний рівень навантаження на одну людину, проте, в той же час спостерігалася негативна тенденція до збільшення розриву поміж рівнем оплати праці в галузі і середнім рівнем у столиці. У довоєнний час у Києві можна було спостерігати позитивну тенденцію до збільшення кількості спортивних споруд і залучення молоді й дітей до фізичних занять і спорту.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Забезпечити якісну та доступну медицину в столиці

- привести заклади охорони здоров'я у відповідність до сучасних потреб;
- розвивати первинну медичну допомогу;
- розвивати вторинну медичну допомогу;
- здійснити інформатизацію сектору охорони здоров'я;
- підтримувати незахищені та малозабезпечені верстви населення;
- поширювати можливості для своєчасної профілактики і виявлення захворювань;
- запровадження нових стандартів забезпечення медичними послугами;
- вдосконалювати систему надання екстреної медичної допомоги та систему медицини катастроф.

2. Підвищувати ефективність системи керування в галузі охорони здоров'я

- розширювати автономію закладів охорони здоров'я в управлінській та фінансовій діяльності;

- створювати належні організаційні умови задля роботи єдиного медичного простору;
- змінити організаційно-правову форму управлінської структури закладів;
- забезпечити систему охорони здоров'я Києва професійними кадрами та зменшити їх плінність.

3. Вдосконалити механізми фінансування системи охорони здоров'я

- впровадити нові механізми фінансування на базі гарантованого переліку медичних послуг.

4. Просувати здоровий спосіб життя серед жителів Києва

- здійснювати популяризацію здорового способу життя;
- розвивати інфраструктуру та матеріально-технічну базу для розвитку спорту і фізичної культури, оздоровлення і активного відпочинку;
- забезпечити ефективну роботу галузі фізичної культури та спорту столиці.

Сектор 2.5. Проводити екополітику та охорону довкілля.

За останні роки кількість викидів забруднюючих речовин до атмосфери у столиці зменшився до ~170 тис. тон, із яких ~ 85% було створено рухомими джерелами. Викиди діоксиду сірки, оксиду азоту і діоксиду вуглецю також скоротилися, у тому числі через зменшення рівня активності у промисловому секторі. Створення і скупчення відходів в столиці продовжує збільшуватися із середнім щорічним темпом в 6% та 4% відповідно.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Забезпечити екологічну безпеку в місті Києві та знизити негативний вплив на довкілля

- зменшити негативний вплив промисловості;
- впровадити сучасну систему контролю за станом довкілля;
- впровадити сучасні методи переробки твердих побутових відходів та обмеження їхнього поховання на територіях полігонів;
- підвищити екологічну свідомість мешканців міста;

- охороняти та раціонально використовувати природне середовище;
- вдосконалювати нормативно-правове регулювання.

Сектор 2.6. Розвивати публічний простір.

За результатами опитування жителів столиці у 2021 році можна зробити висновок про потребу вживання певних заходів стосовно покращення публічного простору Києва. Більша кількість жителів столиці надають підтримку політиці зниження кількості тимчасових споруд задля проведення підприємницької діяльності, проте мають думку, щодо її недостатньої ефективності.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Впорядкувати та розвинути публічний простір

- розвинути територію Києва;
- впорядкувати об'єкти міського простору;
- удосконалити нормативно-правове забезпечення;
- контролювати створення та утримання простору у місті.

Сектор 2.7. Покращувати надання адміністративних послуг.

За останні роки список адміністративних послуг, що мають надаватись через ЦНАП у Києві, значним чином збільшився, що, в тому числі, виявилось одним з факторів зростання попиту на дані послуги серед жителів столиці. В 2021 році через зростання числа адміністраторів ЦНАП з'явилась можливість зменшення навантаження на робітників на 44%, проте досягнутий рівень все ще в три рази більший ніж оптимальний. З ціллю скорочення навантаження на робітників ЦНАП та збільшення якості надання адміністративних послуг слід зробити більш ширшою мережу ЦНАП та помножити число послуг, що можуть надаватись в електронному вигляді.

Оперативні цілі, завдання та заходи стратегії:

1. Створити сучасну та розгалужену систему центрів надання адміністративних послуг за європейським зразком

- розвивати територіальні підрозділи районних центрів для надання адміністративних послуг;

- проводити кадрове забезпечення.

2. Підвищити якість надання адміністративних послуг

- надавати адміністративні послуги у електронному вигляді;
- проведення уніфікації адміністративних послуг;
- впровадити систему керування якістю адміністративних послуг.

Сектор 2.8. Покращувати освіту.

Нашій столиці притаманний високий рівень якості освіти в порівнянні із іншими регіонами країни – учні міста Києва показують значні результати ЗНО та удамо виступають на фінальних олімпіадах серед учнів. В останній час викликом в освітній сфері міста Києва були збільшення навантаження на заклади освіти, в тому числі через дітей внутрішньо переміщених осіб з територій АТО та АР Крим. За останні роки номінальна заробітна плата робітників освіти крок за кроком збільшується, однак, під час цього ми можемо сосстерігати негативну тенденцію до зростання розриву поміж рівнем оплати праці в галузі й середнім рівнем у столиці.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Підвищити рівень забезпеченості освітньою інфраструктурою та її оновлення відповідної до часових вимог

- розвивати мережі закладів освіти;
- оновлювати матеріально-технічну та навчально-методичну бази навчальних закладів.

2. Підвищити актуальність та якість освіти

- забезпечити НЗ достатньою кількістю педагогічних кадрів;
- реформувати системи загально-середньої освіти відповідно до сучасних вимог;
- сформувати єдиний інформаційно-освітній простір та розвивати новітні освітні форми;
- забезпечити національно-патріотичне виховання молоді та дітей столиці;
- підвищити орієнтацію галузі освіти на потреби ринку праці.

Сектор 2.9. Дотримування норм безпеки та цивільного захисту.

За останні роки відбулось погіршення криміногенної ситуації у столиці, свідченням чього є збільшення числа зафіксованих злочинів та скорочення числа знайдених відповідальних осіб. Значне збільшення числа тяжких та особливо тяжких злочинів, що були здійснені в Києві за останні роки, створює потребу у підвищенні рівня захисту і безпеки жителів та гостей Києва.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Знизити рівень злочинності

- підвищити ефективність функціонування системи безпеки;
- розробити профілактику правопорушень;
- забезпечити матеріально-технічну базу.

2. Забезпечити цивільний захист населення

- підвищити ефективність превентивних заходів у сфері цивільного захисту.

3) Стратегічна ціль: зберегти історичну самобутність і забезпечити розвиток культури міста Києва.

Сектор 3.1. Зберігати історичну та архітектурну спадщину.

В останній час число історичних пам'яток, пам'яток містобудування та архітектури в столиці знизилось. Місто володіє багатою історичною та архітектурною спадщиною, свідченням чого є включення його пам'яток до Списку ЮНЕСКО.

Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Зберегти та розвинути об'єкти культурної спадщини столиці

- реставрувати та розвинути об'єкти культурної спадщини;
- контролювати належне утримання та збереження об'єктів культурної спадщини;
- популяризовувати культурну спадщину.

Сектор 3.2. Розвивати культуру.

В 2021 році в Києві налічувалося 20 театрів і 27 музеїв, що перебували у комунальній власності. В останній період часу число студентів вищих мистецьких закладів навчальних столиці зросла на 40%, однак, разом з цим

рівень оплати праці робітників сфери культури відстає від середнього рівня по Києву. Оперативними цілями, завданнями і заходами стратегії є:

1. Забезпечити галузь культури та креативних індустрій новітньою інфраструктурою

- створити нові об'єкти культури;
- оновити наявні об'єкти культури відповідно до вимог часу.

2. Актуалізувати та просувати культурну пропозицію

- забезпечити культурну пропозицію відповідно до сучасних вимог;
- забезпечити культурні заклади професійними кадрами;
- просувати культурну пропозицію.

Слід проаналізувати основні проекти заплановані відповідно до Стратегії-2025 (Додаток Е) [40]. Реалізація нової Стратегії - 2025 року буде проходити у три етапи (табл. 2.5) [40].

Таблиця 2.5

Головні етапи реалізації Стратегії-2025

Етап 1: «Стабілізація позицій»	Етап 2: «Закріплення»	Етап 3: «Зростання»
Стабілізувати соціально-економічне становище	Створити основи задля довгострокового зростання	Перетворювати Київ у східноєвропейський діловий центр
1. Підвищити ефективність та прозорість роботи міських служб і органів влади 2. Забезпечити реалізацію містом покладених на нього зобов'язань і функцій з ціллю стабілізувати соціально-економічний стан 3. Ініціювати реформи та досягнення «швидких перемог» в головних секторах розвитку міста	1. Стимулювати та розвивати конкурентні точки зростання 2. Концентрувати фінансові ресурси на пріоритетних напрямках розвитку 3. Реалізовувати ключові проекти, націлені на покращення економічного добробуту та комфорту життя мешканців Києва	1. Реалізовувати потенціал столиці на міжнародній арені як ділового центру

Джерело: побудовано автором на основі [40]

Кількість заходів і завдань нової редакції Стратегії - 2025 є значною. Саме через це задля успіхів у досягненні оперативних й стратегічних цілей Стратегії - 2025 процес її впровадження має бути поетапним. Першою контрольною

точкою є затвердження та погодження міською радою Києва нової редакції Стратегії – 2025. Наступні дві контрольні точки заплановані на 2020 і 2025 роки. Орієнтири щодо 2020 і 2025 років зазначені у вигляді індикаторів результативності, що описують ступінь реалізації Стратегії – 2025 за секторами розвитку міста. Слід зазначити, що, не беручи до уваги цю прив'язку, контроль за прогресом відбувається щороку. Умови забезпечення фінансами задля успішного впровадження Стратегії-2025 наведені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Належні умови для фінансового забезпечення

№	Завдання	Заходи
1.	Залучити кошти державного та місцевого бюджетів	1. Провести гармонізацію міських цільових програм з положеннями Стратегії - 2025 року 2. Впровадити систему середньо- та довгострокового бюджетного планування із пріоритетизацією заходів та моніторингом результатів 3. Налагодити взаємодії з центральними органами виконавчої влади з ціллю залучити коштів державного бюджету до фінансування міських ініціатив
2.	Залучити кошти приватних інвесторів та власних ресурсів підприємств	1. Створити економічні стимули задля інвесторів 2. Ініціювати спрощення нормативно-правової бази з ціллю заохочення приватних інвесторів 3. Ініціювати внесення змін до законодавства стосовно захисту прав інвесторів
3.	Використати змішані форми фінансування (в т.ч. державно-приватне партнерство, співфінансування зі сторони мешканців тощо)	1. Ініціювати законодавчі зміни відносно вдосконалення порядку здійснення державноприватного партнерства 2. Спростити процедури співфінансування, провести гармонізацію конфліктних моментів в існуючому законодавстві
4.	Залучити кошти міжнародних фінансових організацій та донорів	1. Провести та взяти участь у заходах, направлених на посилення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями і донорами 2. Створити тендерну та грантову служби з ціллю залучення крупних організацій (донорів)
5.	Проводити пошук меценатів та спонсорів задля впровадження соціально значимих проектів	1. Провести нормативно-правове регулювання порядку залучення меценатів/спонсорів та реалізації благодійної діяльності (в т.ч. ініціювання внесення змін до законодавства)

Джерело: побудовано автором на основі [40]

Влада Києва має націлення на залучення і пошук альтернативних джерел фінансування, зокрема, за рахунок інвестицій від приватного сектора.

Фінансове забезпечення впровадження Стратегії-2025 відбувається за рахунок [36]:

- державного фонду регіонального розвитку;
- коштів від цільових державних програм та бюджетних програм для розвитку центральних органів виконавчої влади;
- коштів бюджету столиці;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету до столичного бюджету;
- коштів технічної допомоги ЄС, міжнародних фінансових організацій та інших міжнародних донорів;
- коштів приватних інвесторів та власних ресурси підприємств;
- меценатів та спонсорів.

Проведення залучення нових джерел фінансування програм Стратегії – 2025 передбачає [28]:

- інвестиційну програму Києва, що охоплює як бюджетні проекти, так і проекти, що забезпечуються фінансами з позабюджетних джерел;
- роботу органів місцевої влади, що має бути оцінена в тому числі за висновками впровадження програм заходів, які вбиратимуть в себе проекти з позабюджетним фінансуванням.

Висновки до Розділу 2

За результатами аналізу джерел фінансування та напрямків використання бюджетних коштів на розвиток міста на прикладі м. Києва зробимо такі висновки:

1) Доходи бюджету Києва на 2022 рік було заплановано на суму майже 69 млрд грн, зокрема субвенції та дотація з державного бюджету 8,9 млрд грн. Доходи загального фонду бюджету міста були заплановані в сумі 62,5 млрд грн,

що на 2,3 млрд грн більше планових показників 2021 року. Доходи спеціального фонду – 6,5 млрд грн.

Доходи бюджету розвитку у 2022 році склали 1,2 млрд грн. Для порівняння доходи бюджету розвитку у 2020 році склали 0,7 млрд грн, у 2021 році – 0,9 млрд грн.

2) Найбільшими джерелами доходу за 2020-2022 роки були доходи від проведення операцій з капіталом і кошти отримані від продажу землі й нематеріальних активів.

3) Видатки у 2022 році повинні були скласти 67 млрд грн, зокрема видатки загального фонду – 49,038 млрд грн та видатки спеціального фонду – 18,04 млрд грн. Найбільше коштів місто планувало спрямувати на освіту, транспорт та дорожнє господарство, охорону здоров'я, житлово-комунальне господарство, соціальний захист.

4) Загальне фінансування бюджету розвитку міста Києва у 2022 році склало 11520,7 млн грн, що на 3183,3 млн грн більше ніж у 2021 році (8337,4 млн грн). У 2020 році фінансування бюджету розвитку склало 15342,8 млн грн, що було на 3822,1 млн грн більше ніж у 2022 році та на 7005,4 млн грн більше ніж у 2021 році.

5) Задля підтримки стабільного фінансового стану місту Київ варто розробити і впровадити довгострокову стратегію розвитку за допомогою надійних джерел надходжень. Бюджет Києва є найбільш важливим політичним документом, що розробляється і схвалюється міською владою. Крім того, важливими документами даного рівня слід назвати Стратегію середньострокового розвитку і Генеральний план розвитку столиці.

6) Генеральним планом населеного пункту являється основний вид документації містобудування на місцевому рівні, призначений задля допомоги у функціонуванні довгостроковій стратегії забудови й планування територій населеного пункту [20].

Стратегія-2025 року можна описати як головний довгостроковий документ, що окреслює найголовніші цілі й пріоритети розвитку Києва.

Головна стратегічна мета у довгостроковому розвитку столиці це покращення умов проживання містян, якій притаманний економічний добробут і комфортне життя у Києві, місті, що має багату історію та культуру [29].

7) Проаналізувавши Генеральний план розвитку Києва та План заходів на 2021 - 2023 роки можна зробити висновок, що вони є повноцінними, ефективними та готовими до провадження; вони відповідають принципам стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку.

8) Задля удосконалення планування в майбутньому було сформовано принципи стратегічного планування сталого розвитку міста. Ці принципи є універсальними та можуть слугувати для перевірки ефективності Плану та Стратегії розвитку міста.

РОЗДІЛ 3. БЮДЖЕТ УЧАСТІ

Відношення влади і роль громадянського суспільства являються вирішальними щодо поліпшення участі жителів в бюджетному процесі. В країнах, які наразі розвиваються, даний вид участі важливий як засіб підвищення ефективності і підзвітності бюрократії й поліпшення справедливості у соціумі. Наявні два основні критерії задля участі жителів міста в бюджетному процесі: вона повинна бути широко репрезентативною по відношенню до місця та повинна вбирати в себе змістовний дискурс, що має вплив на прийняття рішень громадськістю. Громадська участь робить гарантування послуг на місцевому рівні більш ефективним [41].

Громадським бюджетом вважають демократичний процес, що дає здатність для кожного жителя взяти участь у розподіленні фінансів місцевих бюджетів за допомогою розробки проєктів задля поліпшення міста та/або голосування за них. Відповідно до її умов кожний небайдужий житель здатний відправити подати заявку для реалізації проєкту, що зможе вирішити першочергову проблему у місті та поліпшити умови проживання у ньому. Проєкти, що мають громадську підтримку під час голосування, потім будуть втілені в наступному бюджетному році за допомогою коштів місцевого бюджету [4].

Проєкти, що беруть участь в громадському бюджеті, поділяють на дві групи – малі та великі:

- малі проєкти мають орієнтовну вартість впровадження не більше ніж 400 тис. грн, автором проєкту має бути зібрано не менше ніж 30 електронних підписів, аби здійснити його подачу на розгляд;
- великі проєкти мають орієнтовну вартість впровадження не більше за 1 млн грн, автором проєкту має бути зібрано не менше ніж 50 електронних підписів, аби здійснити його подачу на розгляд [8].

Громадський бюджет наразі являє собою напрямок видачі коштів місцевими бюджетами для впровадження інфраструктурних, соціально-культурних та інших проєктів, які є базисом аби проявити бюджетний

контроль, реалізований громадськістю за умов сучасної бюджетної децентралізації.

Перевагами ухвалення рішень за участю громадськості являються:

- більше ідей (пропозицій), а також можливих альтернатив;
- відповідність принципам безпосередньої демократії;
- більший обсяг знань та інформації, що впливають на рішення;
- комунікативні переваги, що виявляється у донесенні рішень до всіх зацікавлених сторін і сприяє ширшому усвідомленню його корисності [22].

Якщо звернутися до історії, то перший раз бюджет участі з'явився у бразильському місті Порту-Алегрі в кінці 80-х років 20 століття. У той період у цьому місті процвітали низький рівень податкових надходжень до бюджету, корупція, соціальні проблеми, такі як: житлові проблеми, безробіття, відсутність необхідної комунальної інфраструктури. Ідея впровадити даний вид бюджету уперше за всю історію була представлена в 1985 році, в один час із переходом влади до членів лівої Робітничої партії. В 1989 році було сформовано міські асамблеї, які займались вирішенням проблем, зв'язаних із охороною здоров'я і освітою. Жителям міста адміністрація давала спроможність вирішувати, як саме розподілити частку коштів бюджетуміста. В наш час, після сорока років успішного застосування, мешканці Порту-Алегрі проводять розподіл близько 20% бюджету міста [14].

Впровадження практики бюджету участі у Порту-Алегрі, окрім вдосконалення інфраструктури:

- покращило сплату податків жителями міста;
- зменшило корупцію за рахунок більшої активності громади;
- зумовило появу практики добровільної участі жителів у впровадженні проектів через внесення своїх коштів;
- підвищило поінформованість громадян з питань використання бюджетних коштів;
- зменшило політичну напруженість у громаді;

- створило нову громадянську культуру;
- зменшило адміністративні видатки;
- гарантувало участь жінок в суспільній життєдіяльності громади. Наразі жінки складають 51% від загального числа членів суспільних заходів, а раніше ж вони були більшою мірою поза громадським життям і політикою [14].

Така практика показала себе настільки ефективно, що почала популяризовуватись в інших містах Бразилії, а з часом і у інших країнах світу. В країнах Європи схожі проекти були запроваджені тільки в 1990-х роках. Найактивніше їх впроваджували в Іспанії та Німеччині. Різноманітність форм спільного бюджетування є досить значним. Його використовують як у великих містах, зокрема, у Севільї, населення якої складає близько 700 тис осіб, так і в малих, де проживає не більше за 30 тис. людей. Наразі дані форми участі жителів у керуванні містом використовують у країнах Латинської Америки, Європи, США та Китаю. Для впровадження проектів із муніципального бюджету спрямовується від 1 до 30%, що були запропоновані громадянами [16].

Наразі близько 1500 міст світу застосовують механізми «бюджету участі», що являються формою прямої демократії і мають на увазі відкритий процес ухвалення рішень та дискусії, в якому голос кожного мешканця населеного пункту вирішує, як саме буде витрачено певну частину місцевого бюджету.

Наприклад, в Польщі був впроваджений бюджет участі тільки у 2011 році. За того часу не багато людей вірило, що поляки будуть мати дозвіл на ухвалення рішення відносно розподілу коштів міста через пряме голосування. Проте наразі близько сотні міст Польщі, у тому числі Варшава, у різних формах реалізують даний принцип участі жителів у бюджетуванні міста [19].

Бюджет участі у Парижі складає 5% від бюджету міста, що складає близько 100 млн євро. Голосування проводиться як за допомоги письмової, так і

електронної форм. У місті Кьольн (Франція) бюджет участі реалізують починаючи з 2007 року. Вже за перший рік впровадження, у бюджетуванні взяли участь 11000 мешканців та був проведений відбір 300 проектів за результатами онлайн-голосування, вирішальний голос відносно їхнього впровадження мала міська рада. Жителі, які не мають доступ до мережі Інтернет, спроможні подати проекти у письмовій формі. Бюджет участі у другий рік впровадження складав 311 млн з 4 млрд євро загального бюджету [21].

В місті Нью-Йорк у 2015 році бюджет участі складав 0,06% від загального бюджету міста (31 млн доларів). Процв віддання голосів тут має певні особливості. Перш за все, голосування проводиться тільки у письмовій формі. Процв базується на виборності делегатів, що є представниками проектів, і публічному обговоренні. Орім цього, голосування проводиться окремо у кожному районі міста [21].

За прикладом іноземної практики та уже напрацьованого в нашій країні досвіду, слід надати список наступних рекомендації, яких варто притримуватись під час впровадження бюджету участі:

1. Бюджет участі має стати головним циклічним процесом органу місцевого самоврядування визначеної громади. Саме повторюваний та циклічний характер являється однією з основних умов партиципаторного бюджетування.

2. Головним чином повинна бути окреслена певна кількість фінансів або відсоток бюджету громади задля фінансування вибраних проектів (як правило, це від 0,1% до 1% від загального фонду громадського бюджету).

3. Варто запровадити зрозумілі і прості правила, відповідно до яких буде здійснюватися уесь процес, аби жителі громади мали розуміння, що і яким чином відбувається. Проте правила не здатні бути незмінними, є потреба у передбаченні можливості внесення змін та коректив, у разі виявлення недосконалості інструментів під час виконання. Слід зазначити, що правила можуть бути кориговані тільки до початку нового бюджетного року, а правила поточного року повинні лишатись незмінними.

4. На початковому етапі надзвичайно важливим є забезпечення широкої інформаційної кампанії з допомогою Інтернет-ресурсів та місцевих засобів масової інформації. На кожному кроці процесу повинен бути реалізованим принцип партиципації, в тому числі під час створення робочої групи. Тут варто буде провести відкритий конкурс проектів.

5. Обов'язковим чином повинна бути людина чи підрозділ місцевої (сільської) ради, які будуть займатися забезпеченням комунікації з усіма, хто має інтерес до процесу і хоче отримати дані.

Механізм бюджету участі в Україні запрацював завдяки фундації українсько-польського партнерства ПАУСІ наприкінці 2015 р. Першопрохідцями стали три міста – Черкаси, Чернігів і Полтава. У Черкасах бюджет участі був закріплений у цільовій програмі на 2017–2019 рік, у рамках якої кожного року було заплановано надання по 5 млн грн. При цьому Крім того, кошторис одного з проектів не мав бути більшим за 1 млн грн. Посеред відмінностей програми була спроможність віддати голос як у електронному вигляді, так і у паперовому. В 2017 році серед 54 проектів було відібрано шість.

Подібно до Черкас, у Полтаві було вирішено прийняти положення стосовно бюджету участі у вигляді цільової програми на п'ять років: 2016–2020 роки. Із бюджету міста кожного року спрямовувався 1%. З цих коштів на малі проекти надходило до 300 тис грн, що становило 60%, і на великі проекти надсилали від 300 тис грн до 1 млн грн (40%). В 2016 році у бюджеті участі міста Полтава прийняли участь 3633 жителів. Було відібрано 34 малих проекти і 19 великих. У цілому на сьогодні дане бюджетування дуже активно застосовується більш ніж у 45 містах країни, 23 із яких є обласними центрами [34].

Законодавча база бюджету участі в Україні не сформована. На місцевому рівні документом, який регулює його функціонування, являється Положення про бюджет участі, що є затвердженим рішеннями ради. Місцевими радами відбувається впровадження бюджетів участі самостійно, шляхом розробки власних правил та документальних форми. З однієї сторони, це є чудовою

можливістю створити власний неповторний інструмент, у якому будуть максимально враховуватися усі місцеві особливості і який буде мати відповідність пріоритетам та стимулювати вирішення завдань громади.

З іншої сторони, через відсутність досвіду, не володіючи чіткими інструкціями, можна дуже легко наробити помилки. Участь жителів в процесі бюджетування є сильно залежним від спроможності суспільства на місцях бути долученими до процесів керування, і, крім того, від бажання місцевих керівників відкривати власні бюджети задля громадськості та їхньої спроможності керувати процесом участі. Успішність даної справи, у тому числі, вимірюється такими факторами, як, наприклад, ступінь інституалізації механізмів участі та якість участі, що вони здатні гарантувати, наявність коштів бюджетування, які можна застосовувати на розсуд місцевої громади. [22].

Переважає чиним в Україні впроваджується польська модель бюджету участі [35], яка передбачає, що проекти, надіслані жителями, перевіряються працівники міської (селищної, сільської) ради, що є відповідальними за даний напрямок. Головні вимоги до бюджету участі прописані в Положенні про бюджет участі, що має бути затверджене рішенням місцевої ради. Фінансування даних проектів, частіше за все, складає від 0,1% до 1% від доходів загального фонду місцевого бюджету чи від бюджету розвитку (рис. 3.1) [16].

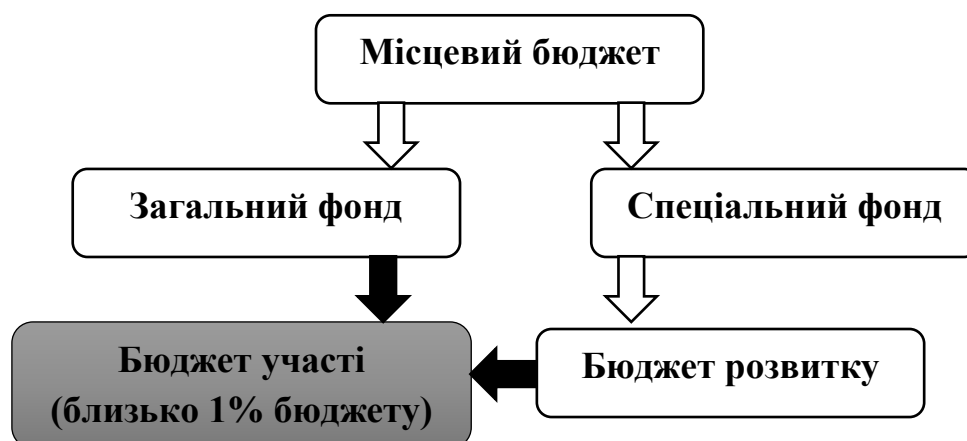

Рис. 3.1. Бюджет участі в системі місцевих фінансів

Джерело: складено на основі [5; 12; 22].

Направлення теми самих проектів може бути різноманітним, але найголовніше – щоб воно не суперечило діючим програмам міста, села, селища або ж об'єднаної територіальної громади. Це можуть бути проекти з облаштування дитячих і спортивних майданчиків, благоустрою, вирішення інших соціально значущих проблем, проведення фестивалів, конкурсів.

Проекти мають відповідати таким критеріям:

- процес даного бюджетування має бути прозорим та відкритим;
- відповідати бюджету в межах заявленої суми;
- належати до компетенції міста, а також відповідати місцевим стратегіям і програмам;
- бути реалізованими протягом року;
- бути впровадженими на території, яка входить до власності міста. Якщо ця територія є приватною, то повинен бути дозвіл від приватної особи. Проект, який є невідповідним до вимог, відхиляється. Відхилення проекту може бути оскарженим або ж доопрацьованим.

У цілому, послідовність запровадження та виконання бюджету участі має склада з дев'яти етапів (рис. 3.2).

На практиці, деякі ОМС відкладають питання впровадження бюджету участі, у зв'язку з нестачею грошових ресурсів у місцевому бюджеті. Звісно, з загального фонду бюджету міста здійснюються видатки, у тому числі, на енергоносії, заробітну плату, медицину, освіту, утримання комунальних закладів. Кожний бюджет міста налічує бюджет розвитку, за допомогою якого є можливість надати фінансування проектам-переможцям, згідно з прийнятим Положенням про бюджет участі. Іншими словами є можливість частину бюджету розвитку направити саме на потреби громади в межах комунікації «влада-громада» використовуючи такий інструмент, як партиципаторне бюджетування.

Київ, маючи статус столиці України, володіє одним з найбільших бюджетних потенціалів задля впровадження бюджетних проектів громадського

фінансування, що поділені за розміром фінансування з бюджету на великі (1000 - 3000 тис грн.) та малі (100 - 999 тис грн.).

Рис. 3.2. Алгоритм впровадження та реалізації бюджету участі

Джерело: складено на основі [5; 12; 22].

Бюджетна децентралізація дає змогу нарощувати обсяги фінансування для громадського бюджету столиці, зокрема, в 2022 році планується виділення на дані проекти 200 млн грн, в 2023 році - 220 млн грн, в 2024 році - 250 млн грн, що вказує на стратегічне зростання даного інструменту громадського бюджетного контролю [25]. За даними громадського бюджету 2023 року

передбачено близького 220 млн грн витрат на бюджет, зокрема, 88 млн грн на великі проєкти бюджету та 132 млн грн на малі проєкти бюджету: зокрема, було подано 101 проєкт на суму 44,05 млн грн, зокрема, 12 великих проєктів на суму 21,11 млн грн; 89 малих громадських проєктів на суму 22,94 млн грн [30]. Проведемо аналіз динаміки ролі громадського бюджету м. Києва в соціально - економічному розвитку міста в 2020-2022 роках (табл. 3.1).

План громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках мав тренд до зростання на 40 млн грн (на 25,00%), зокрема, по великим проєктам він зріс на 22 млн грн (на 37,93%), а по малим проєктам – він зріс на 18 млн грн (на 17,65%), що, на нашу думку, може вказувати на зростання ролі громадського бюджету в соціально - економічному розвитку міста Києва.

Таблиця 3.1

План громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках, млн грн

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення 2022 до 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
план бюджету	160	170	200	40	25,00
великі проєкти	58	68	80	22	37,93
малі проєкти	102	102	120	18	17,65

Джерело: складено автором на основі [25]

Структура громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках, що наведена на рис. 3.3., вказує на зростання питомої ваги великих проєктів, проте загалом вони займали менше 40% всього громадського бюджету, що можна пояснити особливостями проектування видатків за напрямками реалізації проєктів громадського бюджету. Структура бюджету проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках наведена на рис. 3.4.

Загальна кількість проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках, що було подано, вказує на зменшення бюджету поданих проєктів на 190,85 млн грн (на 17,92%), зокрема, за великими проєктами спостерігалось зростання бюджету на 105,75 млн грн (на 22,96%), а за малими – навпаки скорочення на 296,6 млн грн (на 49,05%), що можна пояснити складнощами реалізації окремих видів проєктів.

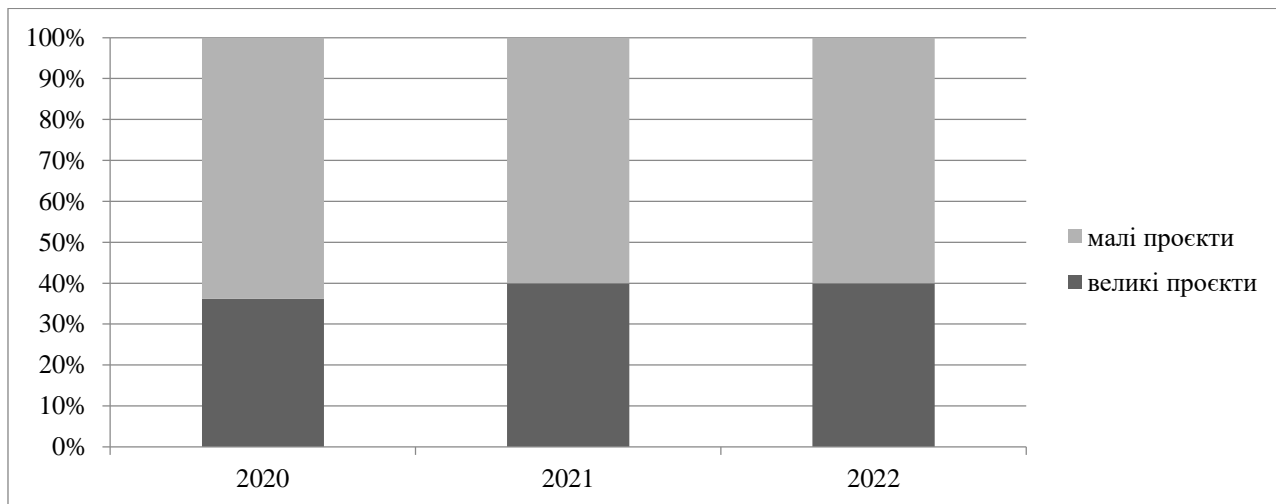

Рис. 3.3. Структура громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках, % [30].

Структура бюджету проектів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках вказує, що реальність поданих проектів за рівнем бюджету вказує на тренд зростання частки великих проектів (на відміну від плану розвитку бюджетів громадського бюджету м. Києва в 2020-2022 роках). Кількість проектів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках наведена в табл. 3.2.

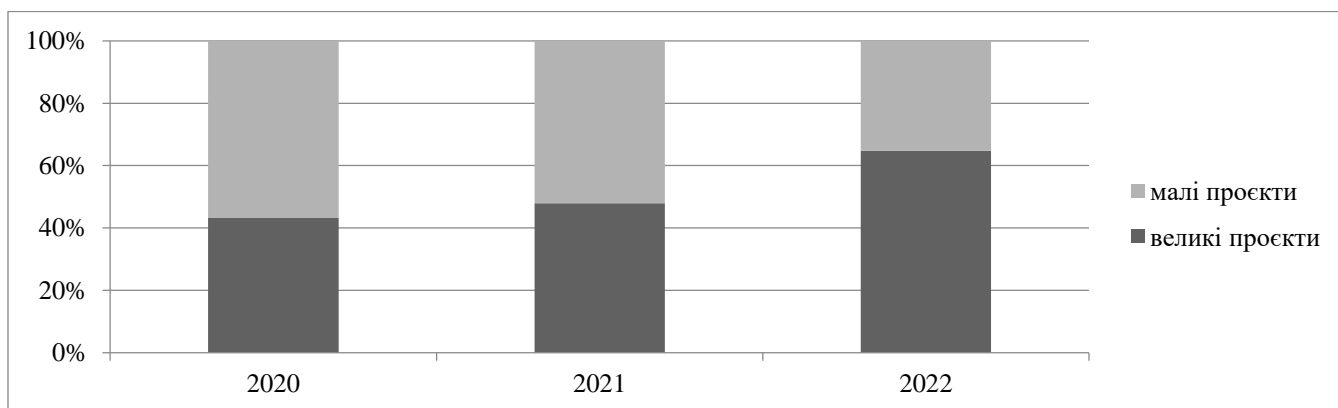

Рис. 3.4. Структура бюджету проектів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках, % [25].

Кількість проектів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках мала тренд до зростання на 81 проєкт (на 32,40%) за великими проєктами та скорочення на 838 проєкти (на 44,84%) на малі за розміром бюджету проєкти, загалом же обсяг поданих проєктів зменшився на 757 проєкти (на 353,72%). Одним з важливих показників розвитку проєктів громадського бюджету міста

Києва в 2020-2022 роках є показники лідерства за гендерною ознакою, що узагальнено в табл. 3.3.

Таблиця 3.2

Кількість проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення 2022 до 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
великі проєкти	250	291	331	81	32,40
малі проєкти	1869	1401	1031	-838	-44,84
Всього	2119	1692	1362	-757	-35,72

Джерело: складено автором на основі [25]

Розподіл ініціаторів по проєктах громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за гендерною ознакою вказує, що загальна кількість лідерів зросла на 11 осіб (на 1,37%), зокрема, кількість жінок-лідерів зросла на 16 осіб (на 3,55%), а чоловіків – зменшилася на 15 осіб (на 4,32%). Структура ініціаторів по проєктах громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за гендерною ознакою узагальнена на рис. 3.5.

Таблиця 3.3

Розподіл ініціаторів по проєктах громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за гендерною ознакою, осіб

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення 2022 до 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
Лідери	805	846	816	11	1,37
Жінки	451	515	467	16	3,55
Чоловіки	347	320	332	-15	-4,32
Невідомо	7	11	17	10	142,86

Джерело: складено автором на основі [25]

Структура ініціаторів по проєктах громадського бюджету м. Києва в 2020-2022 р. за гендерною ознакою вказує на стає превалювання частки жінок-лідерів, частка яких стабільно зростала.

Тематики проєктів громадського бюджету м. Києва в 2020-2022 р. узагальнена в табл. 3.4.

Базовими векторами реалізації громадських бюджетів були проекти в сфері освіти, житлово-комунального господарства, охорони здоров'я, транспорту, екології, культури, мистецтва та туризму, соціального захисту, фізичної культури та спорту, змі. Структура проектів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за – за функціональною ознакою видатків наведена на рис. 3.6.

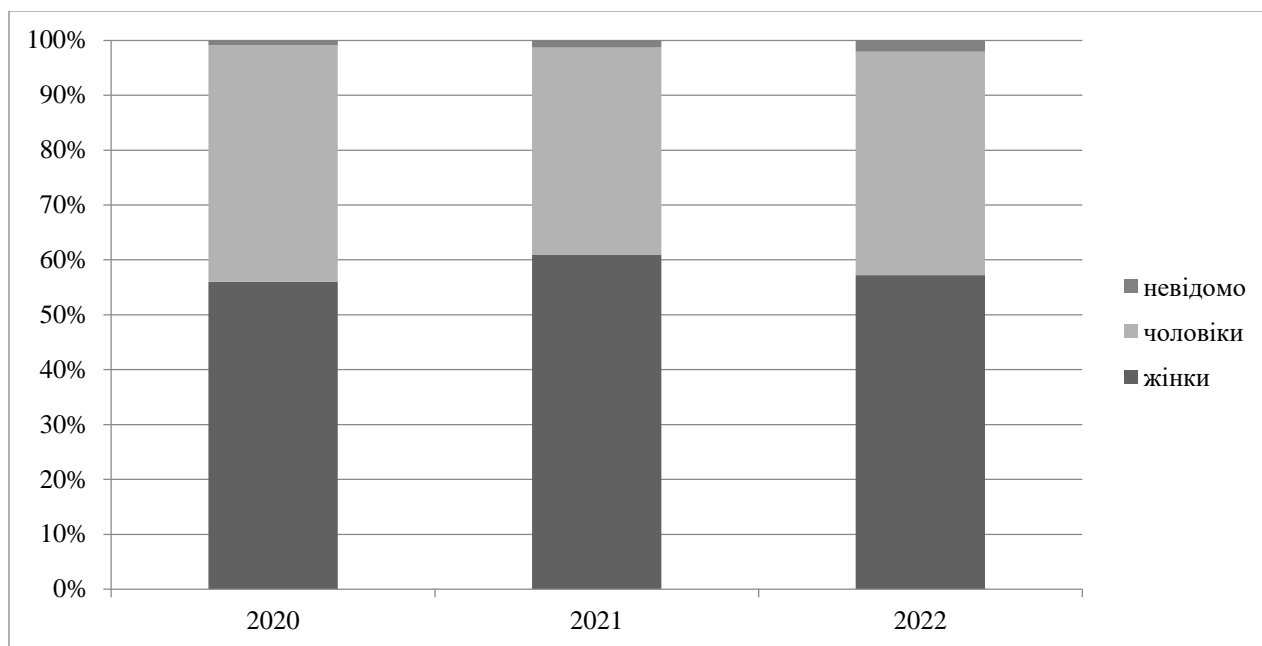

Рис. 3.5. Структура ініціаторів по проектах громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за гендерною ознакою, % [25]

Таблиця 3.4

Тематики проектів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках,
проекти

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення 2022 до 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
освіта	732	846	531	-201	-27,46
культура, мистецтво та туризм	138	100	96	-42	-30,43
транспорт	30	53	81	51	170,00
ЖКГ	212	199	310	98	46,23
фізкультура	269	248	81	-188	-69,89
екологія	56	36	124	68	121,43
інші	748	210	139	-609	-81,42

Джерело: складено автором на основі [30]

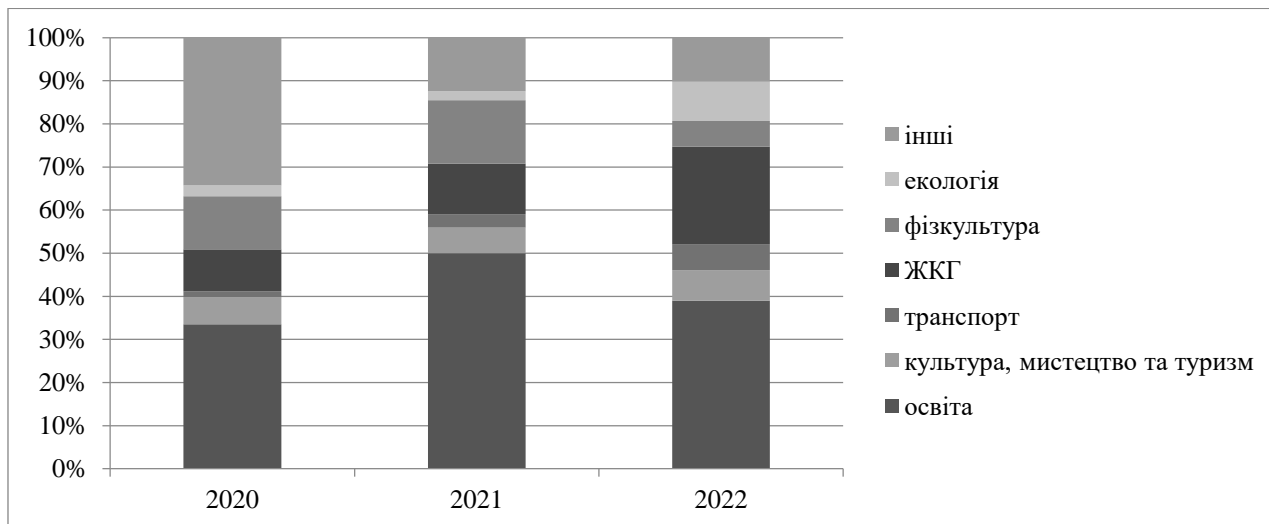

Рис. 3.6. Структура проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за тематикою, % [30]

Галузі фінансування за інвестиційними проєктам громадського бюджету у місті Києві в 2020-2022 роках свідчить про загальне скорочення кількості проєктів в сфері освіти на 201 проєкт (на 27,46%), культури, мистецтва та туризму – на 42 проєкти (на 30,43%), фізкультури та спорту – на 188 проєкти (на -69,89%), інших сферах – на 609 проєкти (на 81,42%). В той же час кількості проєктів в сфері транспорту зросла на 51 проєкти (на 170,00%), ЖКГ – на 98 проєкти (на 46,23%), екології – на 121,43 проєкти (на 121,43%). Структура проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за тематикою вказує на переважання фінансування в сфері освіти, ЖКГ, екології, культури.

Отже, громадський бюджет міста є основою для реалізації соціально-культурних, інфраструктурних та інших проєктів, що в умовах бюджетної децентралізації дає змогу досягати стратегічні цілі містобудування в умовах бюджетного дефіциту та відсутності ефективного розподілу ресурсів між різними спрямуваннями бюджетних коштів.

Висновки до Розділу 3

Узагальнюючи результати дослідження бюджету участі, зазначимо наступні висновки:

1) Громадським бюджетом вважають демократичний процес, що дає здатність для кожного жителя взяти участь у розподіленні фінансів місцевих бюджетів за допомогою розробки проєктів задля поліпшення міста та/або голосування за них. Відповідно до її умов кожний небайдужий житель здатний відправити подати заявку для реалізації проєкту, що зможе вирішити першочергову проблему у місті та поліпшити умови проживання у ньому. Проєкти, що мають громадську підтримку під час голосування, потім будуть втілені в наступному бюджетному році за допомогою коштів місцевого бюджету.

2) Проаналізувавши іноземний досвід впровадження бюджету участі, було наведено список рекомендації, яких варто притримуватись під час впровадження бюджету участі в Україні.

3) Переважним чином в Україні впроваджується польська модель бюджету участі, яка передбачає, що проєкти, надіслані жителями, перевіряються працівники міської (селищної, сільської) ради, що є відповідальними за даний напрямок.

Направлення теми самих проєктів може бути різноманітним, але найголовніше – щоб воно не суперечило діючим програмам міста, села, селища або ж об'єднаної територіальної громади.

4) Київ, маючи статус столиці України, володіє одним з найбільших бюджетних потенціалів задля впровадження бюджетних проєктів громадського фінансування.

5) План громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках мав тренд до зростання на 40 млн грн (на 25,00%). Структура бюджету проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках вказує, що реальність поданих проєктів за рівнем бюджету вказує на тренд зростання частки великих проєктів.

Структура проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за тематикою вказує на переважання фінансування в сфері освіти, ЖКГ, екології, культури.

б) Громадський бюджет міста є основою для реалізації соціально-культурних, інфраструктурних та інших проєктів, що в умовах бюджетної децентралізації дає змогу досягати стратегічні цілі містобудування в умовах бюджетного дефіциту та відсутності ефективного розподілу ресурсів між різними спрямуваннями бюджетних коштів.

ВИСНОВКИ

В результаті проведення дослідження у кваліфікаційній роботі було поставлено та вирішено ряд завдань та зроблено наступні висновки.

Теоретичне дослідження основ фінансового забезпечення розвитку міста дало змогу визначити, що бюджетами місцевого самоврядування являються бюджет територіальної громади села, їх об'єднань, селища, міста (зокрема район у місті), бюджет ОТГ, що були створені відповідно до закону та перспективного плану формування територій громад. Сукупність бюджетів місцевого самоврядування разом з бюджетами АРК, районними й обласними бюджетами створює місцеві бюджети в нашій країні.

Основним класифікаційним поділом податків є поділ на: загальнодержавні – податки та збори, що встановлені ПК і являються обов'язковим платежем на всій території країни, окрім визначених БК випадків; місцеві – збори й податки, які встановлюються у відповідності до списку і у межах граничних розмірів ставок, що визначені ПК, рішенням селищної, сільської, міської ради і також радою об'єднаної територіальної громади, яка створена відповідно до закону та перспективного плану формування територій громади у межах її повноважень та є обов'язковими до сплати на території певної територіальної громади.

Бюджетом розвитку міського бюджету вважають план створення та застосування коштів, які спрямовують на впровадження планів із соціально-економічного розвитку міста, що є пов'язаними з інвестиційною та інноваційною діяльністю

Аналізу джерел фінансування та напрямків використання бюджетних коштів на розвиток міста на прикладі м. Києва дав змогу отримати данні, що доходи бюджету Києва на 2022 рік було заплановано на суму майже 69 млрд грн, зокрема субвенції та дотація з державного бюджету на суму 8,9 млрд грн. Доходи загального фонду бюджету міста були заплановані в сумі 62,5 млрд грн, що на 2,3 млрд грн більше планових показників 2021 року. Доходи спеціального фонду – 6,5 млрд грн.

Доходи бюджету розвитку у 2022 році склали 1,2 млрд грн. Для порівняння доходи бюджету розвитку у 2020 році склали 0,7 млрд грн, у 2021 році – 0,9 млрд грн. Найбільшими джерелами доходу за 2020-2022 роки були доходи від проведення операцій з капіталом і кошти, отримані від продажу землі й нематеріальних активів.

Видатки у 2022 році повинні були скласти 67 млрд грн, зокрема видатки загального фонду – 49,038 млрд грн та видатки спеціального фонду – 18,04 млрд грн. Найбільше коштів місто планувало спрямувати на освіту, транспорт та дорожнє господарство, охорону здоров'я, житлово-комунальне господарство, соціальний захист.

Загальне фінансування бюджету розвитку міста Києва у 2022 році склало 11520,7 млн грн, що на 3183,3 млн грн більше ніж у 2021 році (8337,4 млн грн). У 2020 році фінансування бюджету розвитку склало 15342,8 млн грн, що було на 3822,1 млн грн більше ніж у 2022 році та на 7005,4 млн грн більше ніж у 2021 році.

Задля підтримки стабільного фінансового стану місту Київ варто розробити і впровадити довгострокову стратегію розвитку за допомогою надійних джерел надходжень. Бюджет Києва є найбільш важливим політичним документом, що розробляється і схвалюється міською владою. Крім того, важливими документами даного рівня слід назвати Стратегію середньострокового розвитку і Генеральний план розвитку столиці.

Проаналізувавши Генеральний план розвитку Києва та План заходів на 2021-2023 роки можна зробити висновок, що вони є повноцінними, ефективними та готовими до впровадження; вони цілком відповідають принципам стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку.

Задля удосконалення планування в майбутньому було сформовано принципи стратегічного планування сталого розвитку міста. Ці принципи є універсальними та можуть слугувати для перевірки ефективності Плану та Стратегії розвитку міста.

Відповідно до результатів проведеного дослідження бюджету участі, громадським бюджетом вважають демократичний процес, що дає здатність для кожного жителя взяти участь у розподіленні фінансів місцевих бюджетів за допомогою розробки проєктів задля поліпшення міста та/або голосування за них. Відповідно до її умов кожний небайдужий житель здатний подати заявку для реалізації проєкту, що зможе вирішити першочергову проблему у місті та поліпшити умови проживання у ньому.

Переважає чиним в Україні впроваджується польська модель бюджету участі, яка передбачає, що проєкти, надіслані жителями, перевіряються працівники міської (селищної, сільської) ради, що є відповідальними за даний напрямок.

Спрямованість тематики самих проєктів може бути різноманітною, але найголовніше – щоб вона не суперечила діючим програмам міста, села, селища або ж об'єднаної територіальної громади.

Київ, маючи статус столиці України, володіє одним з найбільших бюджетних потенціалів задля впровадження бюджетних проєктів громадського фінансування.

План громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках мав тренд до зростання на 40 млн грн (на 25,00%). Структура бюджету проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках вказує, що реальність поданих проєктів за рівнем бюджету засвідчує тренд до зростання частки великих проєктів.

Структура проєктів громадського бюджету міста Києва в 2020-2022 роках за тематикою вказує на переважання фінансування в сфері освіти, ЖКГ, екології, культури.

Громадський бюджет міста є основою для реалізації соціально-культурних, інфраструктурних та інших проєктів, що в умовах бюджетної децентралізації дає змогу досягати стратегічні цілі містобудування в умовах бюджетного дефіциту та відсутності ефективного розподілу ресурсів між різними спрямуваннями бюджетних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабанін О., Білян П., Каменєв М., Любич А. Зрозуміти бюджет Києва. Посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.institutefl.org/DODATOK%204%20%20ZROZUMITY%20BUDGET%20KYIV%20ABETKA.pdf>
2. Балусєва О. Бюджет участі / О. Балусєва // Бюджетна бухгалтерія. Серпень, 2017. – № 31.
3. Берданова О.В. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі : навч. посіб. / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко, Н.М. Гринчук, В.С. Колтун, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук. – К., 2017. – 129 с.
4. Боринець С.Я. Модернізація бюджетної системи України в умовах децентралізації фінансових ресурсів / С.Я. Боринець, В.П. Чекановський//Сталий розвиток економіки. Зб. наук. праць. – 2017. – №3. – С.195-202.
5. Борщ Г.А., Вакуленко В.М., Гринчук Н.М., Дехтяренко Ю.Ф. та ін. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посібник. Київ: Рада Європи, 2017. 107 с.
6. Бюджет участі в містах України: регіональний розріз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.prostir.ua/?news=byudzhetuchasti-v-mistah-ukrajiny-rehionalnyj-rozriz>.
7. Бюджетний кодекс України. Редакція від 20.09.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text>
8. Варналій З.С. Державне бюджетування в Україні: сутність та основні детермінанти / З.С. Варналій, К.В. Коваленко, С.В. Онищенко, І.В. Савич; за ред. З.С. Варналія. – Київ : Знання України, 2016. – 395с.
9. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., ДерунТ.М.,Куйбіда В.С. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посібник. Київ: Рада Європи, 2017. — 119 с.

10. Васильєва О.І., Васильєва Н.В. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад / О.І. Васильєва, Н.В. Васильєва // Інвестиції: практика та досвід. — 2018. — № 8. — С. 74—78.
11. Генеральний план міста Києва. КО «Інститут генерального плану міста Києва». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kievgenplan.grad.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82.pdf>
12. Гринчишин І.М. Спроможність територіальних громад: теоретичний дискурс / І.М. Гринчишин // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. — 2018. — Вип. 6 (34). — С. 51—56.
13. Гургула Т.В. Фінансове забезпечення спроможності територіальних громад: проблеми та шляхи їх вирішення / Т.В. Гургула // Науковий вісник Мукачівського державного університету. — 2017. — Вип. 1 (7). — С. 132—135.
14. Дем'янюк А.В. Прозорість бюджету та участь громадськості у бюджетному процесі / А.В. Дем'янюк // Економіка і суспільство. — 2016 р. — № 6.
15. Дем'янчук О.І. Забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні / О.І. Дем'янчук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". — 2017. — № 6 (34). — С. 42—46.
16. Закон України “Про відкритість використання публічних коштів” від 11.02.2015 р. м. Київ. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19>
17. Зінчук Т.О. Управління фінансовим потенціалом об'єднаних територіальних громад / Т.О. Зінчук // Економіка АПК. — 2019. — № 12. — С. 6—15.

18. Кириленко О., Чайковська І. Перспективи запровадження бюджету участі в Україні на основі зарубіжного досвіду / О. Кириленко, І. Чайковська // Вісник ТНЕУ. – 2015. – № 2. – С. 86–100.
19. Ключка С. С. Громадський контроль як інструмент ефективного використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів [Електронний ресурс] / С. С. Ключка // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. - 2016. - № 3. - С. 90-94.
20. Лісова А.А., Мельник О.І. Перспективні напрями фінансового забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад [Електронний ресурс] / А.А. Лісова, О.І. Мельник // Ефективна економіка: електрон. наук. фахове вид. — 2019. — Вип. 12. — Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/161_pdf
21. Локтіонова Д. Програма "Громадський бюджет" як інструмент міської політики [Електронний ресурс] / Д. Локтіонова // *Evropský politický a právní diskurz*. - 2018. - Sv. 5, Vyd. 4. - С. 142-149.
22. Ляпіна Л. А. Розвиток практики участі громадянського суспільства в бюджетних процесах (досвід реалізації програми "Громадський бюджет" м. Миколаєва) [Електронний ресурс] / Л. А. Ляпіна, Д. А. Локтіонова // Габітус. - 2020. - Вип. 16. - С. 54-58.
23. Мамонова В.В. Місцеві фінанси в умовах децентралізації влади: шляхи вдосконалення управління / В.В. Мамонова, О.С. Горбатенко // Теорія та практика державного управління. — 2016. — Вип. 1. — С. 154—159.
24. Методика формування системи учасницького бюджетування та бюджету участі на рівні міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад. Всеукраїнська громадська організація "Асоціація сприяння самоорганізації населення" в рамках проекту "Місцевий бюджет – з людьми і для людей". Одеса, 2016 р. – 31 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2012/08/Methodika-Byudzhetu-uchasti-1.pdf>

- 25.Медведкова Н. С., Альрашді А. Партиципативне бюджетування: поточний стан та перспективи розвитку в Україні. Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. наук.-практ. конференції, 25-26 вересня 2018 р. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. І.О. Лютого; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2018. – С. 186-190.
- 26.О. Берданова, В. Вакуленко. Стратегічне планування місцевого розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://despro.org.ua/media/articles/04_book_berdanova_vakulenko_ctrateg_c_hne_planuvann.pdf
- 27.Ортіна Г.В. Вплив інтеграційних відносин на формування стратегії розвитку реального сектору економіки [Електронний ресурс] / Г.В. Ортіна // Європейський вектор економічного розвитку. – Серія: Економічні науки. – 2014. – № 1. – С. 129–134. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/UJRNever2014116>
- 28.Ортіна Г.В. Стратегія антикризового регулювання реального сектору економіки / Г.В. Ортіна // Економіка та держава. – 2015. – № 8. – С. 13–16.
- 29.Офіційний сайт. Громадський бюджет. Київ. Платформа реалізації ідей для покращення твого міста. - URL: <https://gb.kyivcity.gov.ua>.
- 30.Офіційний сайт. Громадський бюджет. Київ. Статистика. - URL: <https://gb.kyivcity.gov.ua/statistics>
- 31.Патицька Х. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації: монографія / ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України". Львів, 2019. — 209 с. (Серія "Проблеми регіонального розвитку").
- 32.Пелехатий А. О. Громадський контроль виконання місцевих бюджетів: сучасні умови та перспективи реалізації [Електронний ресурс] / А. О. Пелехатий, О. В. Лук'янська // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2015. - Вип. 3. - С. 55-58.

33. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 року № 280/97ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80/page>
34. Рішення від 12 грудня 2019 року N 456/8029. «Про бюджет міста Києва на 2020 рік». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MR191187>
35. Рішення від 24 грудня 2020 року N 24/24. «Про бюджет міста Києва на 2021 рік». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/MR201403?an=1&ed=2020_12_24
- 36.** Рішення від 28 липня 2020 року N 73/9152 «Про затвердження Плану заходів на 2021 - 2023 роки з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MR201005>
37. Рішення від 9 грудня 2021 року N 3704/3745. «Про бюджет міста Києва на 2022 рік». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/mr213410>
38. Розпорядження «Про схвалення проекту Плану заходів на 2021-2023 роки з реалізації Стратегії міста Києва до 2025 року» Розпорядження КМДА від 21 квітня 2020 року № 632.
39. Спасів Н.Я. Сучасна парадигма фінансів об'єднаних територіальних громад: автореф. дис. екон. наук: спец. 08.00.08. Тернопіль, 2020. 40 с.
40. Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року. Нова редакція. [Електронний ресурс]: <https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf>
41. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. — Київ : Видавництво Ліра-К. — 2017. — 720 с.
42. Чиж В.І. Сахно Т.А. Взаємозв'язок розвитку об'єднаних територіальних громад із розвитком регіону / В.І. Чиж, Т.А. Сахно // Збірник наукових праць ЧДТУ. — 2018. — № 52. — С. 47—55.

- 43.Штирбов О.М., Гіржев А.О. Сутність механізму державного управління процесом створення спроможних громад / О.М. Штирбов. А.О. Гіржев // Публічне управління та регіональний розвиток. — 2018. — № 1. — С. 177—193.
- 44.Financial club. «Київ отримав бюджет на 2022 рік». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finclub.net/ua/news/kyiv-otrymav-biudzhet-na-2022-rik.html>
- 45.IMD and SUTD’s unique ranking shows importance of citizens’ needs in policymaking. URL: <https://www.imd.org/smart-city-observatory/smart-cityindex/> (Last accessed: 17.01.2020).
- 46.Kamrowska-Zaluska D. Participatory budgeting in Poland – Missing link in urban regeneration process / D. Kamrowska-Zaluska // Procedia Engineering. – 2016. – Vol. 161. – P. 1996–2000.
- 47.Kyiv Smart City Hub. URL: <https://www.kyivsmartcity.com/projects/> (Last accessed: 10.03.2019).
- 48.Marcelo D., Mandri-Perrott C., House S., Schwartz J.Z. An alternative approach to project selection: The Infrastructure Prioritization Framework. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/844631461874662700/16-04-23-InfrastructurePrioritization-Framework-Final-Version.pdf> (Last accessed: 17.08.2019).
- 49.Marcelo D., Mandri-Perrott C., House S., Schwartz J.Z. An alternative approach to project selection: The Infrastructure Prioritization Framework. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/844631461874662700/16-04-23-InfrastructurePrioritization-Framework-Final-Version.pdf> (Last accessed: 17.08.2019).
- 50.Official site of the European Bank for Reconstruction and Development. URL: <https://www.ebrd.com/> (Last accessed: 10.03.2019).
- 51.Smart City Index. URL: file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0/D%20own%20loads/digital-smart_city_index.pdf (Last accessed: 17.01.2020).

52. Smart міста: Київ увійшов до 100 найрозумніших міст світу. URL: <https://www.kyivsmartcity.com/news/smart-mista-kiiiv-uvijshov-do-100-najrozumnishix-mist-svitu/> (дата звернення: 19.02.2020).
53. Souza C. Participatory budgeting in Brazilian cities: limits and possibilities in building democratic institutions / C. Souza // *Environment&Urbanization*. – 2001. – Vol. 13, No 1. – P. 159–184.
54. The Village Україна «За Громадський бюджет-2022 проголосувала рекордна кількість киян». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/317101-za-gromadskiy-byudzheth-2022-progolosuvala-rekordna-kilkist-kiyan>
55. What are People-first PPPs? URL: <https://www.uncepppicoe.org/people-first-ppps/what-are-people-first-ppps/> (Last accessed: 19.02.2020).

ДОДАТКИ

Додаток А

Склад доходів загального фонду місцевих бюджетів у частині загальнодержавних податків і зборів

Загальний фонд бюджетів міст республіканського значення Автономної Республіки Крим та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів ОТГ	Загальний фонд бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів	Загальний фонд бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів
60 % ПДФО (крім податку від оподаткування пасивних доходів у вигляді процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, процентів на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці), що сплачується на відповідній території (крім міст Києва та Севастополя)	15 % ПДФО (крім податку від оподаткування пасивних доходів у вигляді процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, процентів на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці), що сплачується на відповідній території	податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, засновником яких є міські (міст районного значення), селищні та сільські ради
40 % ПДФО (крім податку від оподаткування пасивних доходів у вигляді процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, процентів на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці), що сплачується на території міста Києва	10 % податку на прибуток підприємств	рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення
50 % рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя	податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, засновником яких є Верховна Рада АРК та обласні ради	рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин
50 % рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення), що зараховується до	50 % рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного	рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення (за місцем податкової реєстрації платника

міських бюджетів міст Києва та Севастополя користувачами води за місцем її забору	користування	рентної плати)
25 % рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату), що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя	50 % рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення), що зараховуються до відповідних бюджетів користувачами води за місцем її забору	рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування)
плата за використання інших природних ресурсів, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя	25 % рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату)	акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, що зараховується до бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів
акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, що зараховується до бюджетів ОТГ, міських бюджетів	плата за використання інших природних ресурсів	
10 % податку на прибуток підприємств, який зараховується до бюджету міста Києва		
податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, засновником яких є районні, міські ради, ОТГ		

Джерело: розроблено автором на основі [8, 17, 24, 32]

SWOT-аналіз міста Києва

STRENGTHS	WEAKNESSES
•Вигідне географічне розташування. •Людський ресурс. •Роль міста як столичного, економічного, культурного центру. •Наявність багатой історико-культурної спадщини. •Розвинена система громадського обслуговування. •Розвинена транспортна інфраструктура, в тому числі міжнародного значення, аеропорт, річковий порт. •Позитивна демографічна динаміка. •Пояс лісів в межах міста. •Рекреаційна зона ріки Дніпро і островів.	•Хаотична переушільнена забудова. •Перевантаження центру. •Недостатній рівень забезпеченості закладами дитячої освіти, спорту. •Брак зелених насаджень, комфортних публічних просторів. •Перевантаженість транспортної мережі, нестача переходів через Дніпро, затори; амортизація мостів, вулиць та доріг. •Недостатній розвиток мереж швидкісного громадського транспорту. •Дисбаланс в структурі місць прикладання праці між Лівобережжям і Правобережжям. •Застарілий житловий фонд. •Неупорядковане паркування. •Не розвинена велоінфраструктура. •Зношена інженерна інфраструктура. •Розміщення житлової забудови в межах санітарно-захисних зон. •Проблема утилізації сміття. •Занедбані промислові зони. •Значний рівень маятникової міграції. •Незадовільний стан об'єктів культурної спадщини.
OPPORTUNITIES	THREATS
•Ефективне використання території в межах міста. •Розвиток туристичного потенціалу. •Ревіталізація промислових зон. •Розвиток громадських центрів поза межами історичного ядра. •Житлове будівництво за рахунок територій застарілої житлової забудови, сільськогосподарських земель тощо. •Використання зелених лісопаркових зон. •Співпраця з населеними пунктами приміської зони в рамках Київської агломерації.	•Спотворення історичного середовища. •Знищення зелених насаджень. •Надмірне збільшення рівня автомобілізації. •Погіршення екологічної ситуації. •Техногенні катастрофи (затоплення, викиди). •Різке зростання маятникової міграції. •Труднощі формування Київської агломерації.

Джерело: [9]

Основні положення Генерального плану міста Києва

	Основні положення плану	Зміст
1.	Візія міста Києва та основні принципи сталого розвитку	– Компактне місто; – привабливе та гуманне місто; – плановість і контроль; – збалансований розвиток міста та агломерації; – збереження історичної спадщини; – мобільне та доступне місто; – культурно-діловий центр країни.
2.	Основні напрямки соціально-економічного розвитку	– Збільшення кількості зайнятих з 1 730 тис. до 2 450 тис. осіб у 2040 р.; – трансформація структури зайнятості населення; – підтримка підприємництва; – підтримка інноваційної та інвестиційної політики; – пріоритетність розвитку третинного сектору економіки у сфері послуг; – розвиток туризму.
3.	Київ в системі київської агломерації	Планувальна модель Києва у довгостроковій перспективі розвивається у єдиній відкритій містобудівній системі Київської агломерації – м. Київ та приміські території, що охоплює 10 адміністративних районів, Ірпінську міськраду та 8 міст обласного значення, площею приблизно 1175,74 тис. га. Загальна чисельність населення агломерації прогнозується до 5,2 млн. осіб. Структура утворення включає урбанізоване ядро, зовнішню зону і окремі сектори. Урбанізоване ядро (в межах Великої кільцевої дороги м. Києва, що будується) складає територія, яка охоплена середньою 40-хвилинною транспортною доступністю до центра м. Києва. Долина Дніпра з існуючими озеленими територіями одночасно є головною віссю системи розселення та коридору національної екологічної мережі, а також головною планувальною віссю міста. Планувальні осі та планувальні центри формують планувальний каркас Київської системи розселення.
4.	Функціонально-планувальна структура міста	Передбачено вдосконалення функціонально-планувальної структури міста з метою забезпечення стійкості та гнучкості основних планувальних рішень: – в правобережній частині міста поступове перетворення історичної радіальної структури в радіально-напівкільцеву; – розвиток радіальних транспортно-комунікаційних коридорів Правобережжя як русел, вздовж яких формуються основні елементи планувальної макроструктури міста;

		– розвиток лінійно-прямокутної системи на Лівобережжі вздовж долини Дніпра в ув'язці з мостовими переходами – комплексність сельбищно-виробничих планувальних зон; – баланс розселення і трудового тяжіння; – розвиток системи громадського обслуговування і рекреації; – формування сьомої планувальної зони загальноміського рекреаційно-громадського центру, яка створюється у долині Дніпра, на Дніпровських островах та схилах, прибережних озелених смугах. Раціональне використання вільних міських земельних ресурсів, модернізація застарілого житлового фонду, реструктуризація із зміною функцій деградованих промислово-складських та інших територій із збереженням та розвитком бюджетоутворюючих підприємств, розвиток публічних просторів – пріоритетні напрями внутріш - нього розвитку та облаштування Києва.
5.	Житлове будівництво	Основні принципи формування житлового середовища: – комплексний підхід – будівництво житлових будівель в комплексі з дитячими садками, школами, іншою соціальною інфраструктурою; – розселення мешканців за принципом кожній сім'ї – окрема квартира; – досягнення середньої житлової забезпеченості не менше 29 кв. м/одну особу; – будівництво розумних будівель з впровадженням енергозберігаючих технологій.
6.	Громадське обслуговування	Пріоритети формування системи громадського обслуговування: – забезпечення населення нормативно необхідною кількістю закладів освіти; – розвиток установ охорони здоров'я (аптеки, поліклініки, лікарні та ін.), соціального захисту населення (будинки-інтернати для дітей, людей похилого віку й осіб з особливими потребами); – збільшення ємності й кількості спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, багатофункціональних відкритих майданчиків; – модернізація й будівництво кінотеатрів, театрів, художніх центрів, бібліотек і інших установ культури; – будівництво підприємств торгівлі, громадського харчування й побутового обслуговування в пішохідній доступності у житлових районах і мікрорайонах; – розвиток інфраструктури житлово-комунального господарства, збільшення місткості готелів, парку пожежних машин.
7.	Система громадських	Громадські центри формуються біля основних магістралей, станцій швидкісного транспорту, пересадочних транспортних

	центрів	вузлів. Формування системи громадських центрів: – центрального ядра загальноміського центру; – нових центрів культурно-ділової активності в планувальних зонах; – багатофункціональних громадсько-ділових центрів; – центрів місцевого значення в житлових районах та мікрорайонах; – спеціалізованих центрів (медицини, науки та вищої освіти); – створення публічних просторів біля громадських центрів, зелених зонах.
8.	Промисловість	Пріоритети розвитку промисловості: – збільшення робочих місць до 2,5 млн. при зменшенні площі промислових і комунально-складських територій; – створення нових робочих місць на Лівобережжі та у віддалених від центру районах; – технологічне переоснащення екологічно шкідливих виробництв I-II класу шкідливості та формування в межах міста промислових зон III – V класу шкідливості; – реорганізація занедбаних промислових зон під підприємства з новітніми технологіями; – створення інноваційних індустріальних та технологічних парків, науково-виробничих та інноваційних економічних кластерів.
9.	Історико-архітектурний опорний план	Для збереження та охорони історико-культурної спадщини, розвитку туристичного потенціалу історичного міста розроблено історико-архітектурний опорний план. Київ відкриває Список історичних населених місць України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 № 878, і являє собою цілісний об'єкт містобудівної спадщини – унікальне поєднання природного та культурного ландшафту. Історико-культурна спадщина має вирішальне значення в планувальній структурі, просторово-композиційній організації та традиційному архітектурному образі столиці України. Нерухома культурна спадщина м. Києва охоплює найширший хронологічний типологічно-видовий діапазон і налічує на 01.01.2019 майже 3500 окремих об'єктів. Більше ніж 1 200 з них об'єднані в 60 комплексів та 128 житлових садиб, що також перебувають на державному обліку, навколо найбільшої у місті за розміром (близько 2800 га) пам'ятки ландшафту, історії місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір і долини р. Дніпра». Найдавніші містобудівні утворення – монастирські, храмові та громадські комплекси стали окрасою київських ландшафтів та панорам. Два комплекси пам'яток – собор Святої Софії з прилеглими

		монастирськими будівлями та ансамбль Києво-Печерської Лаври – включені у 1991 р. Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО до Списку всесвітньої культурної спадщини. Історико-архітектурний опорний план систематизує територіальну організацію культурної та природної спадщини міста Києва.
10.	Озеленені території	Основні завдання розвитку озелених і ландшафтно-рекреаційних територій міста: – збереження своєрідного природно-ландшафтного комплексу; – розвиток рекреаційних територій і територій та об'єктів природно-заповідного фонду; – підвищення забезпеченості населення озеленими територіями загального користування; – поліпшення рекреаційного потенціалу існуючих природно-ландшафтних територій; – досягнення європейського рівня якості місцевих рекреаційних ресурсів і послуг.
11.	Охорона навколишнього природного середовища	Комплекс планувальних та інженерно-технічних заходів з охорони навколишнього природного середовища: – захист територій в зонах небезпечних інженерно-геологічних процесів; – зниження забруднення атмосферного повітря автомобільним транспортом та стаціонарними джерелами викидів; – скорочення та забезпечення режимів санітарно-захисних смуг виробничих об'єктів; – захист водойм, підземних вод та забезпечення режимів господарювання в межах прибережно-захисних смуг; – розвиток озелених територій; організація санітарної очистки міста.
12.	Оптимізація руху транспорту та пішоходів	– Пріоритет громадського транспорту, створення на вулицях відокремлених смуг для його руху; – запровадження автоматизованої системи управління дорожнім рухом; – розвиток велосипедної інфраструктури; – створення умов для мало мобільного населення; – будівництво багатоярусних паркінгів; – пріоритет пішохода над автомобілем.
13.	Рейковий транспорт	Основні напрямки розвитку транспорту: – розвиток швидкісних позавуличних видів рейкового транспорту; – подовження існуючих ліній метрополітену; – будівництво нових ліній метрополітену: четвертої Подільсько-Вигурівської лінії та перспективної п'ятої лінії; – збільшення загальної протяжності ліній метрополітену у 1,5

		рази. Намічено включення залізниці в єдину систему з метрополітенем та швидкісним трамваєм з створенням пересадочних вузлів.
14.	Вулично-дорожня мережа	Основні напрямки розвитку вуличної мережі: – збільшення протяжності магістральної вуличної мережі; – будівництво транспортних розв’язок в різних рівнях; – будівництво трьох нових транспортних переходів через р. Дніпро; – розвиток вело-інфраструктури та пішохідного руху; – спорудження багатоярусних паркінгів.
15.	Зовнішній транспорт	Розвиток зовнішнього транспорту: – будівництво Великої окружної автомобільної дороги навколо м. Києва; – створення системи дублерів основних виходів із Києва; – подальший розвиток аеропорту «Бориспіль» та резервування території для будівництва перспективного аеропорту; – розвиток Київського залізничного транспортного вузла.
16.	Інженерна інфраструктура	Пріоритетні напрямки та завдання забезпечення надійного функціонування інженерної інфраструктури міста: – забезпечення надійного та безперебійного енерго- та водопостачання споживачів міста; – підвищення якості роботи систем інженерного забезпечення з урахуванням зростаючих вимог до охорони навколишнього природного середовища та здоров’я людини; – ефективне використання інженерних та територіальних ресурсів з урахуванням широкого впровадження ресурсозберігаючих технологій; – розширення спектру телекомунікаційних послуг.

Джерело: розроблено автором на основі [9, 27]

Програми плану заходів розвитку Києва на 2021-2023 роки

Програма 1		
1.	Основна мета	Розвиток економіки міста на інноваційній основі з використанням конкурентних переваг, перетворення Києва у місто, відкрите для бізнесу зі сприятливим інвестиційним середовищем, забезпечення рівних та прозорих умов розвитку підприємництва, зростання експортного потенціалу, створення умов для активізації інноваційних процесів.
2.	Структура	Програма 1 складається з 5 взаємопов'язаних напрямів (секторів міського розвитку) та умов реалізації Стратегії, які охоплюють 11 технічних завдань на проєкти регіонального розвитку і включають заходи щодо: – підтримки столичного товаровиробника, сприяння просуванню продукції столичних виробників на нові ринки збуту, зростання обсягів виробництва експортоорієнтованої продукції; – стимулювання розвитку інноваційно-орієнтованих підприємств міста Києва шляхом розвитку інноваційних промислових точок зростання (зокрема, за рахунок створення технологічних, індустріальних, наукових парків тощо), просування продукції промислового комплексу міста Києва на внутрішньому та зовнішньому ринках; – розширення доступу малих та середніх підприємств до фінансово-кредитних ресурсів за європейською відсотковою ставкою, що забезпечить зростання інвестиційної та економічної активності малих та середніх підприємств; – підвищення професійного рівня фахівців сфери підприємництва, популяризації та активізації підприємницької діяльності в місті Києві; – залучення інвестицій, формування сприятливого позитивного інвестиційного клімату столиці та просування на зовнішній ринок інвестиційних можливостей міста; – подальшого розвитку туристичної інфраструктури міста Києва, просування Києва як туристичного центру східної Європи, зокрема, шляхом промоції туристично-рекреаційних можливостей міста та покращення іміджевої складової міста з урахуванням підходу смарт-спеціалізації; – забезпечення ефективного управління активами міста (створення електронної бази даних технічної документації на об'єкти нерухомого майна м. Києва); – створення сучасної ефективної платформи управління міською інфраструктурою та даними; – впровадження прозорої системи розвитку об'єктів міського простору, підвищення якості міського планування з

		урахуванням потреб громади та сучасних європейських практик.
3.	Очікувані результати	Успішна реалізація Програми 1 сприятиме досягненню результатів щодо: – збільшення надходжень до бюджету міста; – збільшення обсягів реалізованої промислової продукції; – розширення виробництва кийвськими підприємствами імпортозамінюючої та експортоспроможної продукції; – створення нових робочих місць, підвищення рівня зайнятості населення, зменшення частки безробітної молоді у віці до 35 років; – зростання рівня кваліфікації та ділової культури підприємців; – створення сприятливого середовища для збільшення питомої ваги підприємств, що займаються інноваціями; – поліпшення інвестиційного клімату, зростання обсягів інвестицій в економіку міста; – забезпечення прозорості у сфері земельних відносин, спрощення процедури продажу земельних ділянок та/або прав на них; – розвитку регіональної інтеграції та кооперації; – підвищення якості міського планування з урахуванням потреб громади та сучасних європейських практик; – збільшення кількості іноземних та внутрішніх туристів; – створення електронної бази технічної документації на об'єкти нерухомого майна.
4.	Орієнтовні фінансові витрати	Всього за Програмою 1 - 336650,7 тис грн
Програма 2		
1.	Основна мета	Створення умов для отримання мешканцями міста Києва якісного рівня сервісу у всіх ключових сферах життєдіяльності міста шляхом модернізації сфери житлово-комунального господарства, впровадження енергоефективних та новітніх технологій із застосуванням альтернативної енергетики у комунальному та бюджетному секторах, оптимізації транспортного попиту та пропозиції, забезпечення якісної та доступної медицини на всіх рівнях, підвищення доступності, актуальності та якості освітніх і соціальних послуг, підвищення загального рівня правопорядку і безпеки, посилення екологічної безпеки.
2.	Структура	Програма 2 складається з 9 взаємопов'язаних напрямів (секторів міського розвитку), які охоплюють 28 технічних завдань на проєкти регіонального розвитку та включають заходи спрямовані на: – підвищення ефективності використання комунальної інфраструктури шляхом оновлення магістральної системи водовідведення та водопостачання міста (санація дюкерних переходів та каналізаційного колектору, реконструкція існуючих і будівництво нових каналізаційних камер,

		будівництво каналізаційних колекторів, реконструкція відстійників, очисних споруд, напірних водоводів, насосних станцій з трубопроводами тощо); – оптимізацію транспортного попиту та пропозиції, підвищення рівня та якості транспортного обслуговування мешканців і гостей столиці, впорядкування пасажиропотоку та руху наземного пасажирського транспорту, зменшення негативного впливу автомобільного транспорту на навколишнє середовище тощо; – розвиток громадського транспорту та простору для пересування пішоходів і немоторизованих транспортних засобів за рахунок впровадження заходів з інформатизації транспортної системи, зниження кількості ДТП, смертності та травматизму, розвитку та популяризації велосипедного руху, створення безбар'єрної, безпечної та зв'язаної веломережі для щоденних трудових поїздок та активного відпочинку, розвитку мережі метрополітену, систем швидкісного тролейбусного/автобусного сполучення, якісного оновлення рухомого складу громадського транспорту, підвищення комфортності та безпеки зупинок громадського транспорту, дорожньої мережі та об'єктів транспортно-пересадочних вузлів, підвищення ефективності функціонування системи безпеки тощо; – підвищення соціальної захищеності мешканців міста Києва, зокрема, соціальну інтеграцію осіб (дітей) з інвалідністю, забезпечення житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, будівництво доступного житла тощо; – забезпечення населення доступною, якісною та кваліфікованою медичною допомогою, приведення закладів охорони здоров'я у відповідність до сучасних потреб (реконструкція та капітальний ремонт закладів охорони здоров'я, оновлення їх матеріально-технічної бази, будівництво нових закладів охорони здоров'я та їх забезпечення сучасною матеріально-технічною базою тощо), просування здорового способу життя, створення сучасних багатофункціональних навчально-тренувальних, спортивних та оздоровчих комплексів тощо; – підвищення екологічної безпеки в столиці та зниження негативного впливу на довкілля шляхом реалізації ряду дій зі зменшення негативного впливу промисловості, зокрема, шляхом впровадження сучасних екологічних технологій на підприємствах міста Києва, впровадження сучасної системи контролю за станом довкілля, сучасних методів переробки твердих побутових відходів та обмеження їх поховання на полігонах, охорону та раціональне використання природного середовища; – впорядкування та розвиток публічного простору шляхом

		реалізації заходів зі створення комфортних умов перебування мешканців та гостей міста в парках, а також облаштування нових парків та зон відпочинку (розробка і реалізація концепції "Київські парки"), впровадження концепції "Культурний вигул тварин у місті", модернізацію існуючих та створення нових притулків для тварин, вдосконалення правил утримання домашніх тварин та поводження з безпритульними тваринами; – підвищення якості надання адміністративних послуг, зокрема, шляхом впровадження системи управління якістю адміністративних послуг (створення корпоративної системи навчання адміністраторів центрів надання адміністративних послуг за єдиними стандартами, мультимедійної системи, системи безперервного навчання на робочому місці тощо), автоматизації процесу подачі документів, впровадження нових електронних сервісів адміністративних послуг (впровадження чат-боту на міському WEB-порталі адміністративних послуг Департаменту (Центру) надання адміністративних послуг, офіційній сторінці соціальної мережі facebook, месенжерів Viber та Telegram); – підвищення рівня забезпеченості освітньою інфраструктурою шляхом розвитку мережі закладів дошкільної освіти та закладів загальної середньої освіти, зокрема, шляхом будівництва, реконструкції, капітального ремонту та відновлення непрацюючих закладів, модернізації матеріально-технічної бази навчальних закладів та їх комплексної термомодернізації; – підвищення ефективності превентивних заходів у сфері цивільного захисту населення, зокрема, шляхом забезпечення ефективності територіальної системи централізованого оповіщення у разі виникнення надзвичайних ситуацій та загроз тощо; – підвищення ефективності та прозорості роботи міських органів влади і служб, залучення громадян до процесів формування, реалізації та контролю міської політики шляхом налагодження комунікації "влада - громадськість", зокрема, шляхом створення Школи місцевої демократії, створення відкритих офісів у форматі "openspace".
3.	Очікувані результати	Успішна реалізація Програми 2 сприятиме досягненню результатів щодо: – забезпечення послугами водовідведення та водопостачання належної якості мешканців міста Києва та суб'єктів господарювання; – забезпечення безперебійного водовідведення правобережної та лівобережної частин міста Києва; – забезпечення раціонального управління ресурсами міста Києва за рахунок використання інтелектуальних інтерфейсів;

		– підвищення рівня та якості транспортного обслуговування мешканців і гостей столиці; – упорядкування пасажиропотоку та оптимізації схем руху громадського транспорту; – розширення мережі велосипедних доріжок; – зниження рівня злочинності та підвищення ефективності функціонування системи безпеки; – створення нового сучасного світлового середовища столиці (магістралей, вулиць, парків, скверів та прибудинкових територій міста) європейського зразка; – зниження кількості дорожньо-транспортних пригод, смертності та травматизму за рахунок покращення рівня зовнішнього освітлення; – забезпечення повноцінного розвитку мережі метрополітену і розвитку безбар'єрного простору для маломобільних груп населення на рівні міжнародних стандартів; – забезпечення соціальної інтеграції осіб (дітей) з інвалідністю шляхом надання (здійснення) відповідних послуг (заходів); – забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; – забезпечення житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов; – підвищення рівня забезпечення житлом громадян, які мають право на отримання доступного житла; – приведення закладів охорони здоров'я у відповідність до сучасних потреб, оновлення їх матеріально-технічної бази шляхом реконструкції існуючих та будівництва нових об'єктів охорони здоров'я; – забезпечення своєчасної високоспеціалізованої медичної допомоги в повному обсязі на вторинному рівні пацієнтам з гострим станом або із загостреннями хронічних захворювань; – розвиток матеріально-технічної бази шкіл вищої спортивної майстерності для підготовки олімпійського резерву; – розвиток дитячо-юнацьких спортивних шкіл; – зниження рівня концентрації забруднюючих речовин і забезпечення захисту навколишнього природного середовища та населення; – розвиток системи роздільного збору та вторинної переробки побутових відходів; – впровадження сучасних методів переробки твердих побутових відходів та обмеження їх захоронення на полігонах; – збільшення площі відпочинку, підвищення рівня активного та здорового способу життя шляхом збільшення спортивних майданчиків та облаштування веломаршрутів на території парків;

		– створення повноцінного громадського простору та комфортного відпочинку для мешканців Києва та гостей міста; – посилення контролю за утриманням домашніх тварин та регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами; – забезпечення зростання кількості відкритих майданчиків для зустрічей і змістовного дозвілля людей заради реалізації спільних проєктів, технічне оснащення хабів; – створення Школи місцевої демократії та підвищення спроможності киян щодо використання інструментів партисипації; – створення корпоративної системи навчання адміністраторів центрів надання адміністративних послуг за єдиними стандартами надання адміністративних послуг; – впровадження нових електронних сервісів адміністративних послуг у місті Києві; – підвищення якості надання адміністративних послуг та доступності інформації щодо їх надання; – розвиток мережі та збільшення потужності закладів освіти шляхом будівництва/реконструкції, капітального ремонту та модернізації матеріально-технічної бази та їх комплексна термомодернізація; – забезпечення стабільного функціонування територіальної системи цивільного захисту; – розвиток єдиної міської структури реагування на надзвичайні ситуації; – централізоване керування інфраструктурними системами, координація роботи служб міста; – налагодження комунікації "влада-громадськість".
4.	Орієнтовні фінансові витрати	Всього за Програмою 2 - 40465224,67 тис грн
Програма 3		
1.	Основна мета	Збереження, розвиток і популяризація культурно-історичної спадщини міста Києва, забезпечення доступу громадян до культурних цінностей, що сприяє сталому соціальному та економічному розвитку майбутніх поколінь, активній інтеграції столиці України в європейський і світовий культурний простір, створення якісного комунікаційного контенту щодо висвітлення громадських та культурних подій міста.
2.	Структура	Програма 3 складається з двох взаємопов'язаних напрямів (секторів міського розвитку), які охоплюють 3 технічних завдання на проєкти регіонального розвитку і включають заходи щодо: – проведення реставраційно-ремонтних робіт, відбудови зруйнованих об'єктів культурної спадщини, їх збереження та розвиток;

		– активізації культурно-просвітницької діяльності у сфері охорони та популяризації історико-культурної спадщини, залучення громад у процес імплементації Конвенції про охорону Всесвітньої культурної та природної спадщини, створення платформи для діалогу та взаєморозуміння серед усіх зацікавлених сторін, залучених до збереження спадщини релігійного призначення; – впровадження автоматизованої системи обліку експонатів у музеях, покращення умов їх зберігання; – створення єдиної електронної бібліотеки, модернізації бібліотек і використання їх ресурсу для організації культурно-інформаційних центрів; – приведення матеріально-технічної бази театрів до сучасних вимог європейського і світового рівня технічного оснащення; – проведення капітального ремонту будівель кінотеатрів з одночасним переформатуванням концепції кінотеатру як культурного центру; – поліпшення інженерного оснащення території Київського зоологічного парку загальнодержавного значення та створення належних умов для утримання тварин; – створення якісного комунікаційного контенту для висвітлення громадських та культурних подій міста, популяризації кращих національних традицій і обрядів, збереження і розвитку національної музичної спадщини, створення умов для збереження національної самобутності та етнічної ідентичності представників національних меншин, розвитку міжнародних культурних зв'язків.
3.	Очікувані результати	Успішна реалізація Програми 3 сприятиме досягненню результатів щодо: – збереження історичного середовища шляхом реставрації існуючих та відбудови зруйнованих споруд культурної спадщини; – створення умов для збереження національної самобутності та етнічної ідентичності представників національних меншин; – популяризації кращих національних традицій і обрядів, збереження і розвитку багатой національної музичної спадщини; – налагодження тісного діалогу між усіма зацікавленими учасниками для нарощення потенціалу з питань збереження, розвитку та оновлення культурної спадщини міста Києва; – розвитку мережі закладів мистецької освіти; – впровадження автоматизованої системи обліку музейних експонатів, покращення умов їх зберігання; – створення єдиної електронної бібліотеки, використання ресурсу бібліотек для створення культурно-інформаційних центрів; – приведення матеріально-технічної бази театрів до сучасних

		вимог європейського і світового рівня технічного оснащення; – модернізації обладнання кінотеатрів з одночасним переформатуванням концепції кінотеатрів як культурних центрів; – забезпечення галузі "Культура" сучасною інфраструктурою, підвищення ефективності.
4.	Орієнтовні фінансові витрати	Всього за Програмою 3 – 1948887,6

Джерело: розроблено автором на основі [29]

Принципи стратегічного планування сталого територіального розвитку

	Принцип	Коротка характеристика
1.	Орієнтація на потреби й інтереси людей	Ефективна стратегія вимагає підходу, що ставить людей у центр уваги і забезпечує довготермінове покращання становища найбільш уразливих і маргінальних груп населення, зокрема бідних.
2.	Консенсус щодо довготермінової мети (бачення) розвитку території	Для успіху стратегічного планування необхідна згода всіх зацікавлених сторін щодо довготермінової мети (бачення) та чітких термінів виконання поставлених завдань. Усі політичні партії повинні поділяти загальне бачення та взяти на себе зобов'язання щодо його втілення з тим, аби за умови зміни партії при владі новий уряд не розглядав би конкретну стратегію лише як складову політики свого попередника.
3.	Усебічність та цілісність	Стратегії розвитку територіальних громад мають бути розроблені таким чином, щоб, наскільки можливо, поєднувати економічні, соціальні та екологічні завдання. У тих випадках, коли таке поєднання є неможливим або ускладненим, необхідно досягати певних компромісів
4.	Спрямованість на чіткі бюджетні пріоритети	Стратегія має бути повністю інтегрована до бюджетного процесу, що забезпечить відповідність запланованих заходів, спрямованих на досягнення цілей, наявним фінансовим ресурсам та не дозволить їм перетворитися на «пусті побажання». Обмежений потенціал та часові рамки також позначатимуться на ступені досяжності очікуваних результатів
5.	Проведення комплексного аналізу стану розвитку територіальної громади	Пріоритети повинні визначитися на основі всебічного аналізу існуючої ситуації, прогнозованих тенденцій і ризиків, а також на вивченні взаємозалежності між місцевими, національними та глобальними проблемами.
6.	Обов'язковість моніторингу та оцінювання	Невід'ємною частиною стратегії мають бути моніторинг та оцінювання, засновані на чітких показниках, що дозволяють розпочати необхідні процеси, відслідковувати їх поступ, виносити корисні уроки та своєчасно виявляти потребу у корегуванні плану дій щодо реалізації стратегії.
7.	Наявність відповідальності та лідерства на місцевому рівні	У минулому чимало стратегій було укладено під зовнішнім тиском чи на вимогу міжнародних агенцій з розвитку. Проте для життєздатності стратегій украї важливо, щоб територіальні громади самі ініціювали їх розробку і впровадження.
8.	Наявність впливової провідної установи та висока готовність органів влади дотримуватися	Такі довготермінові зобов'язання є неодмінною умовою запровадження змін політики та інституційних реформ, виділення фінансових ресурсів та чіткого розподілу відповідальності за реалізацію стратегії.

	зобов'язань	
9.	Розбудова існуючих механізмів і стратегій	Стратегія сталого розвитку не є цілковито новим механізмом планування. Вона базується на тому, що вже існує в країні на національному, регіональному та місцевому рівнях, сприяючи поєднанню, взаємному доповненню та узгодженості між різними інструментами і процедурами планування та підходами до нього. Для забезпечення координації механізмів і процесів, виявлення та усунення потенційних суперечностей необхідне належне управління усім ходом розробки стратегії. На початку даного процесу важливо розподілити ролі й обов'язки, а також визначити характер відносин між його головними учасниками.
10.	Активна й ефективна участь	Широке залучення громадськості допомагає віднайти нові ідеї та джерела інформації. Участь центральних органів влади (що забезпечують керівництво, запроваджують стимули та виділяють фінансові ресурси) є обов'язковою умовою, проте процес планування має бути багатостороннім, заснованим на співпраці децентралізованих органів управління, приватного сектору та громадянського суспільства. Він також вимагає створення ефективних механізмів спілкування та інформування.
11.	Зв'язок між національним та місцевим рівнями	Стратегія повинна являти собою процес двосторонньої постійної взаємодії між національним та місцевим (децентралізованим) рівнями. На центральному рівні повинні визначатися основні стратегічні принципи і напрями (економічна, фінансова та торговельна політика, законодавчі зміни, закордонні справи та зовнішні відносини тощо). Проте детальне планування, впровадження і моніторинг здійснюються на децентралізованому рівні, якому передаються відповідні ресурси та повноваження.

Джерело: розроблено автором на основі [1, 20]

Основні проекти заплановані відповідно до Стратегії-2025

№	Сектор	Основні проекти
1.	Промисловість та розвиток підприємництва	1. Розвиток інформаційної системи «Промисловість і наука Києва». 2. Організація виставкових заходів та конкурсів (в т.ч. «Зроблено в Києві», «Кращий експортер року», «Столичний стандарт якості» тощо. 3. Активізація співпраці виконавчого органу КМР (КМДА) з Радою бізнес-омбудсмена. 4. Розвиток та розширення напрямків діяльності КП «Київський міський бізнес-центр». 5. Підтримка створення та розвитку об'єктів інноваційної інфраструктури (бізнес-інкубаторів, технопарків, програм підтримки стартапів, коворкінг-центрів), в т.ч. на базі Смарт Сіті хабу.
2.	Інвестиції	1. Проведення інформаційних кампаній (в т.ч. організація інвестиційних форумів та інших заходів) щодо інформування інвестиційної спільноти про можливості для інвестування в місті Києві. 2. Формування єдиного публічного реєстру інвестиційних програм та проектів. 3. Розвиток «єдиного вікна» для роботи з інвесторами.
3.	Ринок праці	1. Створення нових робочих місць за рахунок реалізації інфраструктурних проектів міста 2. Створення тимчасових робочих місць на період літніх канікул для студентів та старшокласників (в т.ч. із залученням для цього спільних підприємств з іноземними представництвами)
4.	Розбудова міста і земельні відносини	1. Інвентаризація земель Міста, організація землеустрою та ведення міського земельного кадастру 2. Розробка проекту землеустрою щодо встановлення межі міста Києва 3. Розробка та затвердження нового Генерального плану, а також відповідної містобудівної документації 4. Запровадження дієвої системи архітектурно-будівельного контролю / будівельної поліції
5.	Туризм	1. Розробка маркетингової програми розвитку туризму в м. Києві 2. Створення та забезпечення роботи гарячої телефонної лінії, служби юридичної та інформаційної допомоги туристам у місті Києві 3. Створення додатків для персональних пристроїв з метою отримання туристичних маршрутів та інформації (в т.ч. мобільного додатку «Kyiv City Guide») 4. Створення єдиної туристичної ID-картки гостя столиці та налагодження співпраці з міжнародними туристичними картковими системами та програмами 5. Реалізація інформаційної кампанії «Kyiv Safe & Nice»
6.	Житлово-	1. Ініціювання розробки на національному рівні нових методів

	комунальне господарство	тарифоутворення (у т.ч. стимулюючих) та участі міста Києва у пілотних проєктах щодо їх впровадження 2. Визначення та впровадження ефективних механізмів управління теплоенергетичним господарством міста Києва з метою забезпечення мешканців якісними та доступними комунальними послугами 3. Проведення комплексної термомодернізації та термосанації (в т.ч. із застосуванням ЕСКО-механізму) 4. Впровадження енергозберігаючих технологій 5. Розвиток територіальних підрозділів Центру комунального сервісу 6. Ініціювання поліпшення законодавчих умов та зменшення перешкод для створення ОСББ, формування конкурентного середовища на ринку надання послуг з управління житловим фондом
7.	Транспорт та міська мобільність	1. Розробка та затвердження стратегічного документу з розвитку міського транспорту «План сталої міської мобільності міста Києва» 2. Забезпечення пішохідної досяжності об'єктів повсякденного громадського обслуговування шляхом переходу до поліцентричної моделі планування міста (ініціатива «Центр поруч з домом») 3. Підвищення середньої наповнюваності приватного автотранспорту шляхом впровадження засад колективного використання автомобіля (Carpooling) 4. Підвищення інтенсивності експлуатації наявного парку автомобілів шляхом впровадження сервісу спільного користування автомобілем (Carsharing) 5. Підвищення транспортної ефективності мостових переходів через р. Дніпро шляхом реалізації систем масових пасажирських перевезень (Mass Rapid Transit), у складі кожного з них 6. Оптимізація маршрутної мережі громадського транспорту шляхом імплементації рекомендацій звіту «Дослідження сталого розвитку міського транспорту», виконаного в результаті спільної роботи експертів КМДА та Світового Банку 7. Створення перехоплюючих паркінгів біля ключових пересадочних вузлів громадського транспорту (Park&Ride) та впровадження механізмів стимулювання їх використання 8. Впровадження принципів «Розумної парковки» (перехід на безготівковий розрахунок, створення онлайн-мапи вільних паркомісць тощо) 9. Створення Центру безпеки дорожнього руху з функцією розробки і впровадження превентивних заходів безпеки та вдосконалення схем організації дорожнього руху
8.	Соціальна підтримка та допомога	1. Проведення капітального ремонту, реконструкції та придбання предметів довгострокового користування 2. Поліпшення доступності та комфортності міста для осіб з інвалідністю (у співпраці з Комітетом доступності), зокрема облаштування пандусами закладів соціального обслуговування 3. Створення додаткових установ із піклування про незахищених та малозабезпечених осіб

		4. Забезпечення житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов 5. Розробка і впровадження регіонального плану стосовно збільшення обсягів надання послуг з догляду на сімейній основі (в т.ч. реформування інтернатних закладів у місті Києві) 6. Розширення спектру надання соціальних послуг
9.	Охорона здоров'я та здоровий спосіб життя	1. Реконструкція та капітальний ремонт закладів охорони здоров'я, оновлення їх матеріально-технічної бази 2. Будівництво нових закладів охорони здоров'я та їх забезпечення сучасною матеріально-технічною базою 3. Реалізація ініціативи FAST TRACK CITIES та виконання цілі «90-90-90» – безперервного каскаду заходів з профілактики, догляду та лікування, спрямованої на протидію епідемії ВІЛ-інфекції / СНІДу 4. Створення систем спостереження та контролю за захворюваністю населення CDC Kiev 5. Проведення шкільних спартакіад з різноманітних видів спорту на рівні школа-район-місто (напр., «Шкіряний м'яч», «Шкільна баскетбольна ліга», «Шкільна гандбольна ліга» та ін.)
10.	Екополітика та охорона довкілля	1. Санація територій екологічно небезпечних підприємств та вивезення шкідливих речовин за межі міста для подальшої утилізації (ПАТ «Радикал», Київський спецкомбінат УкрДО «Радон» та ін.) 2. Впровадження сучасних екологічних технологій на підприємствах міста Києва (в т.ч. систем очистки димових газів сміттєспалювального заводу «Енергія» ПАТ «Київенерго») 3. Забезпечення виконання зобов'язань у сфері енергоефективності та протидії змінам клімату відповідно до «Угоди мерів»
11.	Публічний простір	1. Впорядкування тимчасових споруд для ведення підприємницької діяльності, засобів пересувної та сезонної торгівельної мережі, ринків та АГЗС 2. Впорядкування об'єктів зовнішньої реклами та інформаційних носіїв 3. Впорядкування прибережних територій та розміщення стоянкових суден 4. Вдосконалення «Правил благоустрою м. Києва» та розробка стандартів міського середовища, прийняття концепції «Комфортне місто» 5. Запуск інструменту «Я – інспектор благоустрою» на порталі Містобудівного кадастру 6. Запровадження щорічного 3D сканування, як інструменту інвентаризації усіх об'єктів міського простору
12.	Адміністративні послуги	1. Створення нових територіальних підрозділів ЦНАП 2. Реконструкція та модернізація існуючих ЦНАП (в т.ч. з метою надання послуг особам з обмеженими фізичними можливостями) 3. Розширення кількості адміністративних послуг, що надаються в електронному вигляді 4. Створення мобільної версії зовнішнього сайту та / або мобільного

		додатку 5. Реалізація рішення Київської міської ради «Про визначення переліків адміністративних послуг, які надаються через центри надання адміністративних послуг в місті Києві» 6. Створення єдиного стандарту надання адміністративних послуг на рівні м. Києва
13.	Освіта	1. Розвиток ДНЗ та ЗНЗ, у тому числі шляхом будівництва, реконструкції, капітального ремонту та відновлення непрацюючих закладів 2. Підвищення ефективності функціонування навчальних закладів за рахунок впровадження ІКТ (в т.ч. удосконалення і розвиток автоматизованих систем «Електронний дитсадок», «Електронна школа» тощо) 3. Підвищення ефективності функціонування навчальних закладів за рахунок впровадження ІКТ (в т.ч. удосконалення і розвиток автоматизованих систем «Електронний дитсадок», «Електронна школа» тощо) 4. Реалізація концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» 5. Впровадження електронних форм освіти 6. Створення міського ресурсного центру для дистанційного навчання та самоосвіти (на базі Київського університету імені Бориса Грінченка) 7. Створення школи на базі Смарт Сіті хабу (вкл. запровадження програм з публічного адміністрування)
14.	Безпека та цивільний захист	1. Розробка та впровадження автоматизованої системи відеоспостереження на вулицях та автошляхах міста 2. Розвиток міжнародних зв'язків для підтримки програм профілактики, обміну досвідом та боротьби зі злочинністю 3. Створення муніципальної поліції м. Києва 4. Покращення матеріально-технічної забезпеченості вже існуючих об'єктів (зокрема, кінологічного центру столичної поліції, «зелених кімнат» в управліннях поліції тощо) 5. Розвиток та вдосконалення системи централізованого управління нарядами поліції "ЦУНАМІ"
15.	Історична та архітектурна спадщина	1. Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини, а також створення умов для сучасного використання таких об'єктів (в т.ч. їх пристосування до туристичної та музейної діяльності) 2. Створення спеціального фонду міського бюджету для фінансування охорони культурної спадщини 3. Розроблення програм із залучення грантів, благодійних коштів та інвестицій 4. Вдосконалення механізмів залучення інвесторів до реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини м. Києва (в т.ч. шляхом надання субсидій та пільг) 5. Створення окремого структурного підрозділу КМДА з питань

		охорони культурної спадщини 6. Розвиток потенціалу територій Державного історикоархітектурного заповідника «Стародавній Київ», музею «Київська фортеця», об'єкта всесвітньої спадщини «Софійський собор з прилеглими чернечими будівлями, Києво-Печерська лавра» та його буферної зони 7. Реалізація соціально-освітнього проекту «Туристичне ознакування Києва», встановлення охоронних дошок та інформаційних вивісок на об'єктах культурної спадщини міста Києва з QR кодами, що надає змогу зчитування історичної інформації 8. Створення інтернет-порталу «Культурна спадщина міста Києва» та інтерактивної карти об'єктів культурної спадщини, яка серед іншого міститиме інформацію про балансоутримувачів таких об'єктів, їх поточний стан, фотозображення тощо
16.	Культура	1. Створення та підтримка альтернативного культурного простору (в т.ч. створення кварталів культури, вільних театральних майданчиків тощо) 2. Створення музеїв / галерей образотворчого мистецтва (в т.ч. сучасного та актуального мистецтва) 3. Комплексний ремонт та модернізація об'єктів культури (в т.ч. модернізація їх матеріально-технічної бази) 4. Просування культурно-мистецьких подій міста на туристичному порталі Києва, в соціальних мережах та розсилках (в т.ч. іноземними мовами) 5. Розширення культурних зв'язків і популяризація культурного продукту в європейському та світовому культурному просторі (в т.ч. шляхом впровадження програм підтримки відповідних проектів)

Джерело: побудовано автором на основі [40]